БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган.

№ 187 (8712) | 1958 оной августын 9, суббото | Сэн 20 мүнгэн

БИЧУРЫН АЙМАГ ТАРЯА ХУРЯАЛГАЯА 10—12 ҮДЭР СОО ҮНГЭРГЭЖЭ, ГҮРЭНДЭ ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 100 МЯНГАН ПҮҮД ОРООҺО ТУШААХАНЬ

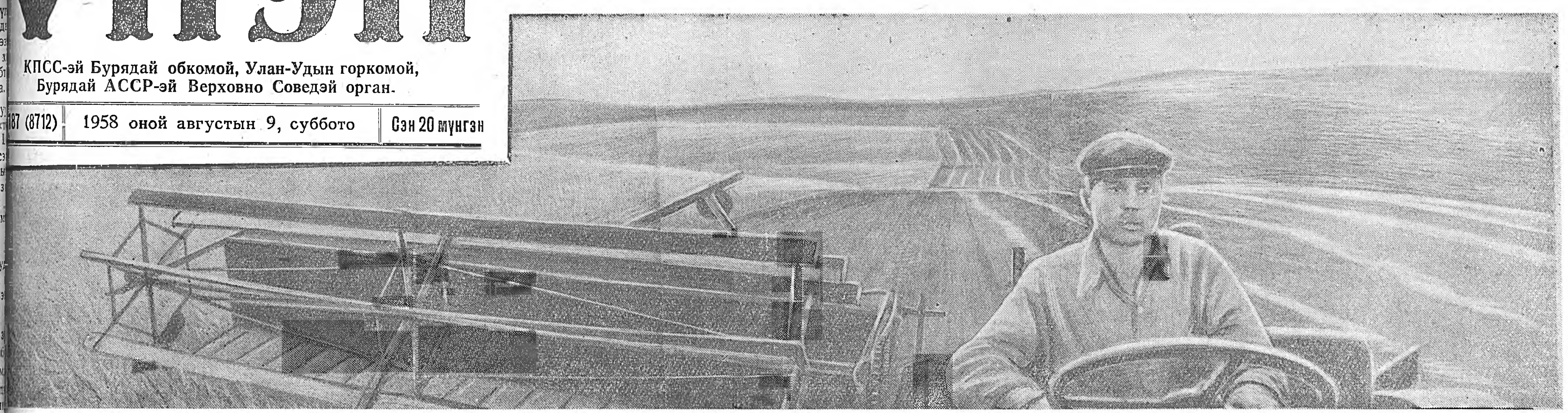

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо нүхэр Н. Ткачевой агрегат таряа амяарлан хуряажа ябана.

☆ ☆

Таряа хуряалгадаа гээгдэнгүй ороё

Июль һарын шанга наранда ороһо тарянай эдеэн түргөөр хүсэ, хаа хаанагүй амяарлан хурягдахаар болоо. Энээниие алдангүй адаглажа байһан Борьёогой колхоз, Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Кударын аймагай «Путь к коммунизму», Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ болон бусад нилээд олон колхозууд таряагаа хуряажа эхилбэ.

Бичурын аймагай хүдөө ажалшад ставрополиинхидай жэшээгээр таряагаа богони болзорто, 10—12 үдэртэ, гол түлэб амяарлан хуряахаар гэжэ шиидээ. Ургасаяа гээлтэгүйгөөр абажа, Эхэ орондоо 100 мянган пүүд ороһо таряа түсэбһөө гадуур худалдаха гэһэн социалистическэ уялга абанхай. Энэ аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө бэлэдхэхэ түсэбөө сүм дүүргэжэ, яаралтайгаар таряандаа гаража, түрүүшын зуугаад гектар хадаад, шэнэ ургасынгаа дээжые гүрэндөө тушааба. Бичурынхидай абаһан социалистическэ уялганууд, тэдэнэй бэшэгүүд манай газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдобо.

Ургаса хуряалгые богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула бичурынхид хүршэ, Мухаршэбэрэй аймагай хүдөө ажалшадые социалистическэ мүрысөөндэ уриба. Мухаршэбэрэй колхозуудай, «Гэрэлэй харгыдэм» совхозой хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи ажалшад энэ уряае халуунаар дэмжэжэ, үдэр, саг гээнгүй таряа хуряалгадаа хам орохоор болоо. Тиин, тарянай үргэлжэ сайн болоор шаргал болошоод, эдеэгээ хүсэбэшье, хоёр-гурбан колхозһоо бэшэниинь һанаа амархан һуужа байна. Аймагай томохон колхозуудай нэгэн болохо «Искра» колхоз мүнөө хүрэтэр шэнэ комбайнуудаа абажо, хуушануудаа заһабарилжа дүүргээгүй байһаар. Комбайнуудтань һэлгэгдэхэ частьнууд, тэрэнгээ хадаха хажуурынь дуталдана. Эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, Мухаршэбэрэй ехэхолойн РТС-эйхид бодото туһаламжа хүргэнэгүй.

«Саг эртэ, хуряалгамнай августын хорёодоор эхилдэг» гэһэн эндүү ондоо һанал бодол баримталаад, бусад ехэнхи аймагуудай олохон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд таряалан дээгүүрээ ябажа харангүй, хоёр һайран сагаа гээжэ байна. Тарбагатайн аймагай колхозуудай таряалан амяарлан хадагдахаһаа байгаа гай, комбайнаар сэхэ хуряахаар болошонхой. Теэд тарбагатайнхид урдань ехэхил урда жэлнүүдэйнгээ «хуряалгын сагые» хүлеэжэ һууһаар. Мүн иимэ алдуу. эндүү гаргажа байһан баримтанууд Зэдын, Ториин, Баргажанай болон бусад аймагуудаар үзэгдэнэ. Энэ жэл Баргажанда ороһо тарянай баян ургаса гараа. Тиигэбэшье, энэ үндэр ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын түлөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүн мууса ябуулагдана. Эндэхи Ленинэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Звезда» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ таряагаа амяарлан хадажа эхилхэ ёһотой байгаад, «саг эртэ» гэжэ байһаар сүлөө дээрээ ортобо, хуряалгын машина, тэмсэгүүд хүсэд бэлэн бэшэ байһаар. Гадна олохон колхозуудай тарянай тогууд бэлдэгдээгүй байһаар. Хуряалгын түсэб һайнаар зохёогдоогүй, хамтын суглаан дээрэ баталагдаагүй байна. Тиимэһээ эдэ колхозууд хэды гектар таряагаа амяарлан хуряаха байһанаа мэдэнэгүй.

Энэ жэлэй онсо илгаае хараадаа абангүй, таряа хуряалгадаа хүсэд бэлдээгүй байһан колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи механизаторнууд дутагдалнуудаа ябууд усадхажа, бүхы техникэеэ таряа хадалгада энэ дороо табиха уялгатай. Тиигээгүй юм һаа, июль һарада ехээр гандаһан ороһо таряан һалхинда һайража, унажа болохо бшуу. Тиимэһээ үсэд шанга ажалаараа ургуулһан таряагаа нэгэшье ороһо, нэгэшье залаа гээнгүй, һайн шанартайгаар, богони болзорто хуряажа абаха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэндэхи партийна организацинуудай, хүдөөгэй бүхы механизаторнуудай нангин уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө юун хэрэгтэйб? Нэн түрүүн лафетнэ жатка, комбайнуудтаа мэргэжэл һайнтай хүнүүдээ һуулгажа, энэ дороо хуряалгада табиха, Хуряалгын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула тэрэниие үдэр, һүнигүй хүдэлгэжэ, механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэдэниие эдеэ хоолоор, хээрын байраар хангаха шухала.

Хуряалгые һайн болзорто ябуулхын, эрхим шанартай ороһо абахын тула энэ жэл таряагаа бүхыдэнь амяарлан хадаха хэрэгтэй. Тиимэһээ РТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи механигууд амяарлан хуряалгые шанар һайнтайгаар, түрүүшүүлэй дүршэлые хэрэглэн ябуулхадань колхозуудта саг үргэлжэ туһалха уялгатай. Илангаяа хэбтэшэһэн таряае хуряаха түхеэрэлгэ тодхохо, нэгэ тракторта лафетнэ хоёр жатка холбожо хадаха, нэгэ комбайнаар хоёр валай таряа суглуулха дүршэлые колхозуудай механизаторнуудай хүдэлмэридэ нэбтэрүүлхэдэ РТС-үүд лэ эдэбхи үүсхэл гаргаха зэргэтэй.

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, комбайнһаа гараһан ороһые тэрэ доронь шэгнэжэ, нягтаар бүридхөөд, тэрэл үдэртэнь сэбэрлэжэ, хатаажа абаха хэрэгтэй. Тиихын тула тоог дээрэхи хүдэлмэри түхэреэн сүүдхэ соо эмхидхэгдэхэ, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагдаха болоно.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хуряалгын эхилхэлээр түрүүшынгээ таряае Эхэ оронойнгоо амбарта оруулха, үрэһээ хүсэд хүрэхөөр хаажа абаха хэрэгтэ онсо анхаралаа табиха ёһотой. Колхозуудта тарянай гээлтэ,хоролтотой тэмсэхын тула дүй дүршэлтэй хүнүүдые тусхай инспекторнүүдээр томилхо шухала.

Нүхэд колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд! Таряа хадалгадаа нэгэшье үдэрөөр гээгдэнгүй орожо, ороһо тарянайнгаа баян ургасые 10—12 үдэр соо хуряажа абая!

Ноо̄һо тушааха түсэбөө Бурядай АССР болзорһоонь урид дүүргэбэ

Бурядай АССР-эй ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй февраль, июниин Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, ноо̄һо тушааха жэлэйнгээ түсэбые августын 1-дэ, болзорһоонь урид 109,8 процентээр дүүргэбэ. Гүрэндэ 3264 тонно ноо̄һон тушаагдаа, худалдагдаа. Энэнь нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 725 тонноор ехэ. Бүхы тушаагдаһан, худалдагдаһан ноо̄һоной 77 процентнь нарин, нарибтар ноо̄һон юм. Ноо̄һо гүрэндэ тушаалга, худалдаалга үргэлжэлһөөр.

☆ ☆ ☆

Бичурын аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ УЯЛГАҺАА

КПСС-эй Центральна Комитедэй февральда, июньдэ болоһон Пленумүүдэй шиидхэбэриин ашаар, колхозуудай экономикые саашадань улам хүгжөөхэ, колхознигуудай ажабайдалые бүри һайжаруулха туйлай ехэ арга боломжо бии болобо. Колхозуудта машина, техникын худалдагдаһанай, гүрэндэ уялгата тушаалгын болюулагдаһанай, хэһэн ажалайнь түлөө МТС-үүдтэ натура түлбэриин үгтэхэеэ болиһоной, гүрэндэ тушаагдадаг хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэнгэй дээшэлүүлэгдэһэнэй, гүрэндэ шэнэ гуримаар элдэб зүйлэй продукт тушааха болоһоной ашаар хүдөөгэй таряашад угаа ехэ урма зоригтойгоор, эршэ хүсэтэйгөөр ажалладаг болоко байна. Колхозно таряашад хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндөө элбэгээр тушаахын түлөө социалистическэ мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлжэ эхилбэ.

Ставрополиин таряашад таряа хуряалгада гарахынгаа урда тээ ороһото культураяа бүхыдэнь амяарлан хуряахын түлөө социалистическэ мүрысөө хамагһаа түрүүлэн үүсхээ һэн. Тэдэнэр ороһото культураяа гарзагүйгөөр 10—12 үдэрэй турша соо хуряагаад, гүрэндэ 100 миллион пүүд ороһо таряа гэхэ гү, али гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 22 миллион пүүд ехэ ороһо таряа гүрэндэ тушаахаар шиидэһэн байна.

Ставрополиинхидай уряае манай ороной хүдөөгэй таряашад хаа хаанагүй дэмжээ.

Бидэнэр, механизаторнууд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд таряа хуряалгын урда тээ аймагай зүблөөндэ сугларaад, ставрополиинхидай һайн һайхан үүсхэлые нэгэн дуугаар дэмжээбди.

Манай колхозуудай, совхозой тариалангай полинуудта һайн ургаса гаража байна.

Ставрополиин таряашадай патриотическа уряае халуунаар угтаад, иимэ уялга абанабди:

1. Машинануудай ябахын аргагүй хадалиг газарнуудһаа бэшэндэнь ороһо таряае бүхыдэнь амяарлан хуряаха. Таряагаа шанар һайнтайгаар хадажа абахабди.

2. Эртын ороһото ургамалнуудые 10—12 үдэртэ хуряаха.

3. Таряае суглуулжа сохиһон дарыдаа гүрэндэ тушаажа эхилхэ. Таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид сентябриин 20-до дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 100 мянган пүүд таряа тушааха, гүрэндэ хамта дээрэнь 580 мянган пүүд ороһо. 75 мянган центнер сахарай свёкло тушааха, тэрэ тоодо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз—15 мянган центнер ороһо таряа, Ждановай нэрэмжэтэ—12 мянга, «Победа»—8 мянга, совхоз—20 мянган центнер ороһо таряа тушааха байна.

4. Лафетнэ жаткануудые, хадагдаһан таряае суглуулдаг комбайнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ, тиихэдээ лафетэ бүхэнөөр сүүдхэдээ 40 гектар хадуулха, хадагдаһан таряае суглуулха комбайнуудаар 20 гектар хуряалгаха. Хэбтэжэ ургаһан таряае хоёр-гурбан тээһээнь сабшаха. Комбайнда сугларһан таряае саг соонь ашаалжа байха. Энэ зорилгые шиидхэхын тула колхозуудтахи бүхы моридые хэрэглэхэ.

Зарим механизаторнууд тус тустаа уялга абана. «Победа» колхозой комбайнер нүхэр Некипелов таряа хуряалгын сезондо 400 га таряа хуряажа, 4500 центнер ороһо суглуулха уялга абаа. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер нүхэр Бадмаев үдэр бүри 25 га таряа хуряаха, арбан үдэрэй турша соо 3500 центнер ороһо сохихо уялга абаа.

5. Тарянай ток дээрэхи ажалые, гүрэндэ таряа ашаалха хүдэлмэриие бүхэли сүүдхэ соо эмхидхэхэ.

6. Колхоз бүхэндэ хүсэд хүрэхэ үрэһэ хааха, малда эдюулхэ ороһотой байха, ажалта үдэр бүхэндэ 2—2,5 килограмм таряа хубааха.

7. Бичурын заводто тушаагдаха сахарай свёклые малтаха, отолжо сэбэрлэхэ, тушааха ажалые октябриин 1-һээ оройтуулангүй дүүргэхэ.

8. Тэжээлэй ургамалнуудые, түбхын түрүүндэ кукуруза, наран сэсэгые силос болгон дараха ажалые августын 30-һаа оройтуулангүй дүүргэхэ, сахарай свёклын, хартаабхын бүхы эшэ набшаһые суглуулжа, силос болгон дараха. Үнеэн бүридэ 10 тонно, эхэ гахай бүридэ 1 тонно, хонин бүридэ 1 центнер силос дараха. Таряа хуряалгын хэгдэжэ байха үедэ үбһэ хуряалга, һолоомо суглуулгаяа адли ябуулха. Энэ ажалда тусхай хүнүүдые техникэтэйгээр элсүүлхэ. Ороһо тарянай хуряагдаһанай һүүлээр 5—7 хоногой үнгэрөөд байхада поли дээрэхи һолоомые суглуулжа һурилхэ.

9. Таряа хуряалгын түрүүшүүлэй, новаторнуудай дүй дүршэлые олоной дунда дэлгэрүүлжэ, ажалда хэрэглэхэ.

**

Бидэнэр Мухаршэбэрэй таряашадые мүрысөөндэ уринабди.

☆

КОЛХОЗОЙНГОО ТЕХНИКЭЭР

Манай агрегат аймаг, колхоз соогоо эгээн түрүүлэн таряа хадажа эхилээ. Түрүүшын табан үдэртэ 150 гектарһаа доошо бэшэ хадаха уялгатайбди. Энэ уялгаяа дүүргэхэ арга боломжо манда гүйсэд бии. Үсэгэлдэр үглөөнэй наранһаа үдэшын харанхы болотор хүдэлхэдөө 30 гектар хадаабди. Саашадаа һүни орой болотор хадажа, 40—50 гектарта хүргэхэ һанаан бии.

Трактор, жаткамнай һайнаар заһагдаа, электрын гал тодхоотой, һэлгэхэ гурбан хюрөө байха. Үдэртөө поли дээрээ эдеэлнэбди.

Колхозой механизаторнуудай олоһон олзые саг соонь үгэнэ. Бидэн МТС-тэ байхаһаа ехэ олзо олонобди. Таряа хуряалга дээрэ нэмэлтэ түлбэри ехээр тогтоогдоо. Лафетнэ жаткаар 5 үдэртэ 150 гектар хадагшадта 100 түхэриг шан барюулагдаха, «С-6» комбайнаар 20 үдэртэ 200 гектарай таряа хуряабал, 10 пүүд таряа нэмэлтэ болгон үгтэхэ юм. Халаанайнгаа даабариие дүүргэбэл 5 ажалта үдэр абаха, тэрэнэйнгээ тус бүридэ 6 түхэриг мүнгөөр, адагынь хоёр килограмм тарян абтаха байна.

Артелиингээ техникые аятай һайнаар харууһалан, таряа хуряалгые арбаад үдэр соо дүүргэхээр оролдожо байнабди.

Н. Ткачев, Калининай нэрэмжэтэ колхозой тракторист,
А. Петров, лафетнэ жаткын машинист.

Колхознигуудай баяртай

Һүүлэй жэлнүүдтэ артелиимнай ажахы хараа байса хүгжэжэ, колхознигуудаймнай ажаһуудал эрид һайжараа. Илангаяа колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй февралиин Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй сессиин шиидхэбэринүүдһээ хойшо нютагтамнай айхабтар ехэ хубилалта боложо байна.

Колхознай гүрэнһөө элдэб янзын 18 трактор, 10 комбайн, 5 лафетнэ жатка гэхэ мэтэ худалдажа абаад, тэрэнээ ашагтайгаар хэрэглэхын түлөө оролдожо байна. Трактор, машинануудтай болоходоо комплексно бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха арга олгогдоо. Жэлэй эхиндэ комплексно бригаданuудтаа трактор, машинануудые хубаарилжа үгөөд, бригада бүридэ мал ажалай, тарян ажалай хэды шэнээн продукци абаха түсэб хараалагдаа һэн. Бригадын хүтэлбэрилэгшэдэй, гэшүүдэй ажалай түлөөһэ продукци абаха түсэбэй дүүргэгдэһэниие, тэрэниие абахын түлөө хэды шэнээн ажалта үдэр, мүнгэ, зөөри гаргашалһаниие харалсажа түлэгдэжэ байна. Тиимэһээ бригада бүхэн продукци абаха түсэбөө бага гаргашатайгаар дүүргэхые оролдодог болонхой.

Ажалай эмхидхэлэй шэнэ гуримаар хүдэлжэ, бригаданууднай хабарай тарилгые амжалтатайгаар, богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргөө. Бригада бүхэн баян ургасын түлөө оролдоһон байна. Хабартаа 40 гаран хүнүүд, гол түлэб эрэшүүл, коммунистнууд, комсомолшууд, эдэбхитэд түрүүтэй үдэр, һүнигүй газараа уһалаа. Хамтадаа тариалангай 640 гектар газар уһалагдаһан байна. Шэниисын 75 процентнь хэрээһэлүүлэн, нарин рядтайгаар таригдаа. Ороһото ургамалнуудай таригдаһан талмайн 90 процентнь хүндэ катогоор жэгдэрүүлэгдэһэн байха юм. 20 гектар газар утэгжүүлэгдээ һэн. Сахарай свекло, кукуруза болон бусад культурануудай ургажа байхадань нэмэлтэ тэжээл оруулагдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар колхозоймнай полинууд дээрэ бараг һайн ургаса гараба. Ороһото ургамалнуудай гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер ургаса абаха түсэб дүүргэгдэхээр байна. Хүсэ зөөри, оролдолго гаргажа ургуулһан ороһо таряагаа, сахарай свёкло болон бусад ургамалнуудаа саг соонь хуряажа абахын түлөө колхозой бүхы бригаданууд тэмсэнэ. Тарянайнгаа эдеэшэхэлээр лэ, аймаг соогоо эгээн түрүүлэн, августын 5-да хуряалгаяа эхилээбди. Мүнөө лафетнэ дүрбэн жатка ябана, комбайнернууд бүхыдөө үглөө, мүнөө хадажа эхилхэ даабари абанхай. Хуряалгын түсэб зохёогдожо, баталагдаа. Тэрэнэй ёһоор эртын ороһото культуранууд 10—12 үдэрэй турша да хуряагдажа дүүрэхэ юм. Эрхим шанартай ороһо абахын тула 1320 гектар шэниисэ амяарлан хуряагдаха байна.

Ставрополиин хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй жэшээгээр, парти, правительствынгаа анхарал оролдолгодо харюу болгон, Эхэ орондоо таряа, сахарай свёкло ехээр тушаахые хүсэнэбди. Хэрбээ нёдондо хоёр мянгаад центнер таряа гүрэндэ тушааһан байбал, энэ жэлдэ 5300 центнерһээ бага бэшые тушааха уялга абтаа. Энэмнай гүрэнэй түсэбһөө 1800 пүүд ехэ болоно. Гадна 7800 центнер сахарай свёкло худалдаха түсэбтэй байгаа һаа, байгша ондо 14 мянган, центнерһээ доошо бэшэ тушаахаар хараалнабди. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур дүшөөд мянган пүүд свёкло тушаагдаха байна.

КПСС-эй ЦК-эй июниин Пленумэй һүүлээр хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэн дээшэлжэ, колхознай түсэбһөө гадуур нэгэ миллион шахуу түхэриг ехэ олзо олохонь. МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлбэри үгэхэеэ болижо, колхознай адагынь 200 мянган түхэригөө алмаха байна бшуу. Тиигээд энэ жэлдэ мүнгэн олзо доходнай нёдондонойхиһоо хоёр дахин дээшэлжэ, 3 миллион түхэригтэ лаб хүрэхөөр байна. Гүрэнтэеэ сүм тоосоод, үрэһэ хүрэнгэеэ хаагаад, колхознигуудайнгаа ажалта үдэр бүридэ 2,5 килограмм таряа хубааха байнабди. Мүнгэн олзын дээшэлхэдэ, колхознигууд ажалта үдэртөө мүнгэшье хараа байса ехэ абаха юм. Эдэ бүгэдэ колхознигуудые урмашуулжа, баясуулна.

Энэ жэлдэ үбһэ хуряалга хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхитэй, эмхитэйгээр, оройдоо 18 үдэрэй туршада үнгэрбэ. 7 мянган центнер үбһэ абаха гэһэн түсэбөө таряа хуряалгада гартараа дүүргээбди. Ороһото ургамалнуудые хуряалга, гүрэндэ тушаалгаяа сентябриин 1 болотор сүм дүүргэхэ гэһэн зорилгоёо колхознигууднай бэелүүлжэ шадаха.

Ч. Митыпов, Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Нэгэн һаналтайгаар

Совхозоймнай үргэн полинууд дээрэ ороһо тарянай баян ургаса долгилжо байна. Энэ жэлдэ бүхы дээрээ гектарай 15 центнерһээ доошо бэшэ шэниисэ хуряагдахаар хүлеэгдэнэ.

Олон зоной хүсөөр гараһан баян ургасаяа гээлтэ, хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, Эхэ орондоо эрхим шанартай таряа тушааха гээшэ манай нангин уялга болоно. Һаяхан совхозоймнай 80 гаран механизаторнууд сугларжа, ургаса хуряалгые 8—10 үдэрэй туршада дүүргэхэ зорилго урдаа табяа. 3400 гектар шэниисые 18 лафетнэ жатка, подборщигтой 27 комбайнаар энэ болзорто хуряажа болохо байһаниинь элиржэ, механизатор бүхэн тусхай уялга абаа.

Лафетнэ жаткын машинистнууд-комбайнернууд Бальжинима Эрдынеев, Анатолий Трупаков, Бато Чимитцыренов, Дугаржап Султумов болон бусад халаанайнгаа даабариие 1,5—2 дахин дүүргэжэ, үдэртөө 30—40 гектар таряа лафетнэ жаткаар хадаха, 20—25 гектар комбайнаар суглуулан сохихо гэжэ шиидээ. Мүнөө машинистнууд—комбайнернууднай поли дээрээ гараад, түрүүшын мүр гаргаба.

Ставрополиинхидай жэшээгээр энэ жэлдэ шэниисынгээ 90 процентые амяарлан хуряаха түсэб табигдаа, хуряагдахашье байха. Юуб гэхэдэ, амяарлан хуряалгаһаа гараһан таряае комбайнһаа сэхэ бэлэдхэлэй пунктда зөөжэ болохо байна бшуу. Тэрэнэй ашаар нилээд ехэ хүсэ зөөри алмагдаха байна.

Гадна совхозой механизаторнууд, бүхы коллективтэеэ хамта гүрэндэ 20 мянган центнерһээ бага бэшэ таряа тушааха уялга абаа. Энэнь гүрэнэй хараалһан түсэбһөө 25 мянган пүүд дээшэ болоно. Таряа тушаалгаяа сентябриин 15-һаа оройтуулангүй дүүргэхэбди.

Б. Цыренжапов, совхозой партийна эхин организациин секретарь.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хүдөө ажахыгаа түргэнөөр хүгжөөхэ

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй, партиин обкомой дүрбэдэхи пленумэй дүнгүүд болон аймагай партийна организациин зорилгонууд гэһэн асуудалаар КПСС-эй Сэлэнгын айкомой ээлжээтэ пленум һаяхан болобо. Тус асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр Могнонов элидхэл хээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие түргэнөөр хүгжөөхэ талаар аймагай партийна организациин үмэнэ ехэ зорилгонуудай табигдаһан тухай элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

—Уялгата тушаалга, МТС-үүдэй хэһэн хүдэлмэриин түлөө натура түлбэри болиулха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ шэнэ гурим, худалдан абаха сэн болон услови тухай партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоол хадаа арадай ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ, улад зонойнгоо ажабайдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагданхай, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд колхозуудай болон совхозой олзо доходые дээшэлүүлгэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлхэнь элитэ. Жэшээлхэдэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз байгша ондо ниитынгээ ажахыһаа 3,2 миллион түхэригэй олзо доход абахаар хараалһан байгаа һаа, шэнэ сэнгэй ёһоор, тэрэнээ 4,4 миллион түхэригтэ хүргэхэ байна.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Нимаев нигэжэ хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй тогтоол колхозно байгуулалтые түргэнөөр хүгжөөжэ, арад зоной ажабайдалые үшөөл баян, һайн болгохо гэһэн парти, правительствын гаргадаг анхарал оролдолго тухай гэршэлнэ. Хэрбээ 1953 ондо артелиимнай олзо доход нэгэ миллион түхэригһөө дээшэ бэшэ байбалнь, үнгэрһэн жэлдэ 3,5 миллионһоо үлүү болоо, тиихэдэ мүнөө жэл 5 гаран миллион түхэриг болохонь. Энэ олзо доход ехэнхидээ мал ажалай продуктнуудые абалгые дээшэлүүлһэнһээ дулдыдадаг юм.

— Ниитын малай тоо толгой олошоруулхатай хамта тэрэнэй үүлтэрэй шанарые һайжаруулхын хэрэг хододоо хараада байха ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Бальчинов тэмдэглэбэ.—Манай колхоз байгша онһоо эхилээд, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ, эртын хурьга абалга гэхэ мэтэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэдэг болоо. Тиигэжэ колхозмнай 1961 ондо имагтал нарин, нарибтар нооһотой хонидтой болохо. Тиихэдэ нооһо абалга 1958 онойхитой сасуулхада, 1962 ондо хоёр дахин ехэ болохо.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохын тула малай үүлтэрые һайжаруулха, элбэг ехээр үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ совхозой главна зоотехник нүхэр Третьяков тэмдэглэбэ. Теэд Сэлэнгын госплемрассадник үхэр малаа искусственна аргаар үрэжүүлгые һулаар эмхидхэнэ, энэ хэрэгтэ аймагай Соведэй гүйсэдком горьтой анхарал табинагүй.

Һаалишадай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, тэдэнэртэ зохид һайн байра байдал байгуулха талаар зарим колхозуудта бии байһан дутуу дундануудые Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр Борисов элирхэйлбэ.

— Сэлэнгын РТС-эй хүтэлбэрилэгшэд колхозуудаар машина, техникын ямараар ашаглагдажа байһаниие хүсэд һайнаар шалганагүй, колхозуудта туһаламжа багаар үзүүлнэ,—гэжэ 18-дахи партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Хайдуков хэлэбэ.

Мүн пленум дээрэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ангархаев, хүдөө ажахын инспекциин начальнигай уялгые дүүргэгшэ нүхэр Мункожапов болон бусад үгэ хэлээ.

Тус пленум КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй болон партиин обкомой дүрбэдэхи пленумэй тогтоолнуудые нэгэн дуугаар һайшаагаад, хүдөө ажахые саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ тушаа дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа.

Комсомолой организацинуудай хүдэлмэриие дайшалхы шэнжэ шанартай болгохо

Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй июнь һарын Пленумэй тогтоолоор урма хэшээлээ дэлгээн зоригжоһон Бурят оронойымнай колхозно таряашад хүдөө ажахыгаа шууд түргэн хүгжөөхын түлөө бүхы хаба шадалаа, онол шадабаряа элсүүлжэ байна. Теэдшье һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ Американ Холбоото Штадуудые хүсэхэ гэһэн абьяас ехэтэй тэмсэлдэ хабаадангүй хэн һанаа амархан һууха гээшэб! Бүгэдэарадай нэрэ хүндын хэрэг болоһон, эршэдэн долгитоһон энэ хүдэлөөндэ республикымнай комсомолой организацинууд өөһэдынгөө үүргые зүбөөр тодорхойлжо, дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаһан байна.

Мүнөө 1958 оной түрүүшын хахад жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо залуу үетэмнай хэлэһэн үгэдөө хэрзэргэ хүрөөб, абаһан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байнаб, саашадаа хэды шэнээн хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотойб? Иимэ асуудал һаяхан үнгэрһэн ВЛКСМ-эй Бурядай обкомой ээлжээтэ гурбадахи пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Энээн тушаа комсомолой обкомой секретарь нүхэр Дамбаев элидхэл хээ.

Республикымнай хүдөө ажахын залуу хүдэлмэрилэгшэд ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ байна. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэн, залуушуулай хэдэ хэдэн коллективүүд, 100 гаран һаалишаднай энэ жэлэй 6 һарын турша соо үнеэн бүриһөө мянганһаа дээшэ литр һү һаагаа. Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Иволгын «III пятилетка», Заиграйн «Красный опытник» колхозой залуушуулай фермынхид республика соогоо түрүү һууринуудые эзэлһэн байна.

Хүдөө ажахымнай гол һалбари болгошо хонин ажалые хүгжөөхын түлөө 2 мянга шахуу комсомолшууд, залуу хонишод тэмсэжэ байдаг. Тэдэнэр «100 эхэ хонин бүриһөө 140-һөө үсөөн бэшэ хурьга абахабди» гэжэ комсомол тангаригаа үгэнхэй. Мүнөө дээрээ Баргажанай, Курумканай залуу хонишод республика соогоо эрхимлэжэ ябана гэхэдэ алдуу болохогүй. Тусхайлбал, баргажанайхид байгша оной түрүүшын хахадта 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 93 хурьга абаад, элүүр энхээр түлжүүлжэ байна. Тиихэдэ Кударын аймагай «40 лет Октября» колхозой залуу хонишон Хандажапова 100 эхэ хонинһоо 122 хурьга, Курумканай суута хонишон Галданов 100-һаа 109 хурьга абанхай.

Мяха ехээр абадаг болохо уялгаяа комсомолшууднай мүн лэ мартангүй, эдир залуугай урма зоригтойгоор ажаллажа байна. Гахайнуудые олоор түрүүлжэ, шахан таргалуулха талаар Кабанскын, Бичурын аймагай хүбүүд, басагад үнгэрэгшэ хахад жэл соо муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Жэшээлбэл, Кабанскын залуу гахайшад 1725 толгой гахайнуудые тэжээжэ таргалуулаад, 70—80 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндөө тушаагаа.

Хэрбээ зарим тэды амжалтаараа дашуураад, ажал хүдэлмэридөө үшөөл бии байгаа горьтойхон дутагдалнуудые обёорхогүй гү, али бүришье тоохогүй болоо һаа, хэлэшэгүй ехэ эндүүрэл болохо бшуу. Теэдшье үнэнтэ байдал хараад үзэхэдэ, дутуу дунда зүйл бии зандаа.

ВЛКСМ-эй обкомой III-дахи пленум

1958 оной июлиин нэгэнэй байдалаар, залуушуулай һүнэй-товарна фермын һаалишад үнеэн бүридэ 719 литр һү һааһан байна. Ондоогоор хэлэбэл, залуушуулай 182 коллективүүдэй миил 42 фермэнь абаһан уялгаяа дүүргээ. Колхозууд, совхозуудаймнай гахайн фермэнүүд дээрэ 340-өөд хүбүүд, басагадай хүдэлдэг байхадань, тэдэнэй оройдоо 33-ниинь хэлэһэн үгэдөө хүрэһэн байна.

Жэшээ болгон, Зэдын аймаг абаад үзэе. Комсомолой райком залуушуулда даалган 11 отарануудые эмхидхэһэн байгаа. Эндэ ажалладаг 200 шахуу залуу хонишодыншье үндэр социалистическэ уялгануудые абаа һэн. Мүнөө болоходо олохон хонишод түл абаха даалгабаряа дүүргээгүй, нооһошье багаар хайшалһан байха юм. Иимэ байдал яахадаа тохёолдооб гэхэдэ, ВЛКСМ-эй райком, тэрэнэй бюро абаһан уялгаяа залуу малшадай ямараар дүүргэжэ байһан тухайда һонирходоггүй, тэдэнэй дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулдаг байха юм. Тиихэдэ комсомолой райкомой секретарь нүхэр Самбуев гоё гоёор, һэнгэргүйгөөр үгэ хэлээд, уялгануудаа дүүргэхэмнай хайшалтайбдаа гэжэ байгаад, һэжэглэмээр найдуулгачуудые оло дахин үгэһэн байха. Үбһэ хуряалга болон силос даралгаяа августын 15 болотор бидэнэр сүм дүүргэхэбди гэжэ пленум дээрэшье нүхэр Самбуев мэдүүлһэн байна. Юу хэлэхэб, иимэ зорилго табиһаниинь һайшаамааршье, дэмжэмээршье гээшэл. Зүгөөр июлиин хорёод хоног соо түсэбөө арайхан гэжэ 3,9 процент дүүргээд байхадаа Зэдын залуушуул хайшан гээд, ямар аргаар августын 15 сүүдхэ соо үлдэгшэ 96 процентыень хүсэлдүүлхэнь гээшэб?! Мэдэгдэхэ аргагүй, гайхалтайл!

Энэ ушар юун тухай гэршэлнэб? Сэхынь хэлэхэдэ, комсомолой нютагуудтахи зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэд ажахын асуудалнуудые баларханаар мэдэдэг, ажалай оныо арга тоб байса шудалдаггүй, тиимэһээ залуушуулай бурьялма хүсые зүбөөр элсүүлжэ бирадаггүй, халирхайгаар хүтэлбэрилхэеэ забдадаг байна. Иимэ хүтэлбэрилгэһөө эрид арсажа, ажахын-политическэ зорилгонуудые тодорхойгоор, ажабайдалтай нягта холбоотойгоор шиидхэхэ гэһэн эрилтэ партимнай бүхы хүтэлбэрилхы органуудай, тэрэ тоодо комсомолой организацинуудай үмэнэ табидаг. Энэ заабариие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгэ хадаа комсомолой организацинуудай, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэйнь нангин уялга болохо зэргэтэй.

Ниитын адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдээгүй һаа, хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр дэбжэхэ талаар абаһан социалистическэ уялгамнай хооһон сааһан дээрэ үлэшэхэ гэжэ пленумдэ хабаадагшад тон зүб онсолон тэмдэглээ. Мүнөө үбһэ хуряалга дээрэ комсомол-залуушуулай 410 звено, бригадада бүридэһэн 10 мянга гаран хүбүүд, басагад ажаллана. Энэнь нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин шахуу олон байха юм.

—Манай эндэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ залуушуулай 105 звено эмхидхэгдээд, аймагай колхозуудай хуряаха бүдүүн болон шэмэтэ тэжээлэй 50 гаран процентыень тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр абаха зорилготой,—гэжэ ВЛКСМ-эй Закаменай райкомой секретарь нүхэр Бадмаев мэдүүлээ.—Үбһэ хуряадаг комсомолшууд болон залуушуул энэ уялгаяа сүм дүүргэхын түлөө үргэн олониитые хабаадуулһан мүрысөө дэлгэрүүлнэ. ВЛКСМ-эй райком энэ мүрысөөнэй дүнгүүдые 10 хоног бүри согсолжо, удаань бюллетень хэблэн гаргадаг заншалтай болонхой.

Адуу малдаа тэжээл бэлэдхэлгые шухала дээрэ тооложо, колхозой правлени, партийна организацинуудтай хамта комсомолой организацинууд залуу үбһэшэдэй урма зоригыень бадаруулха элдэб янзын формо хэрэглэнэ. Жэшээнь, Иволгын «Коминтерн» колхоздо залуушуулһаа бүридэһэн 6 звено, 1 бригада үбһэ хуряана. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлдэг хүнүүдэй олоһон ажалта үдэр бүридэ 7 түхэриг мүнгэн үгтэдэг гэжэ ВЛКСМ-эй Иволгын райкомой секретарь нүхэр Лубсандоржиев хэлээ. Мүн үбһэ хуряалгын түрүүшүүлдэ магтаалай хуудаһан, улаан тугханууд барюулагдадаг, тэдэнэр аймагай комсомолой организациин Улаан тугай дэргэдэ фотоаппарадаар дүрсэеэ абхуулдаг байна.

Абаһан социалистическэ уялгануудаа Кабанскын аймагай хүдөө комсомолшууд, залуушуулай ямараар дүүргэжэ байһан тухай ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Развозжаев пленум дээрэ хөөрэжэ үгөө. Тиихэ зуураа, манай аймагта үбһэ хуряалгада хамһалсахаяа ерэхэ Улан-Удын 30-аад студентнэрэй миил гурбаһниинь хүдэлнэ, зариманиинь ажалһаа арсана гээд, үгэ хэлэгшэ городой комсомолой хүтэлбэрилхы органуудые эрид шангаар шүүмжэлээ. Үнэхөөрөөшье, хүдөө аймагуудта ошожо хуряалгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой зарим һурагшад, студентнэр ажалһаа тэрьедэдэг, энээ тэрээгүүр зайгуултажа ябадаг байна. Һуралсалай жэлэй эхиндэ тэдэ хүнүүд тушаа хатуу шанга хэмжээн абтаха ёһотой гэһэн дурадхал пленум дээрэ оруулагдаа.

Тус пленумдэ хабаадагшад тэжээл бэлэдхэлгээр социалистическэ мүрысөөнэй условинуудые хожомдожо зохёоһон ВЛКСМ-эй обкомые шүүмжэлээ.

Социалистическэ уялгануудаа сүм дүүргэхын түлөө республикын комсомолой организацинуудай урда пленум ямар зорилго табяаб гэхэдэ, байгша оной хоёрдохи хахадта залуу һаалишан бүхэн үнеэн бүриһөө үшөө 1100 литр һү һааха, залуу хонишон бүхэн үшөө 80 хурьга абаха, залуу гахайшан түрэхэ гахай бүриһөө 10 поршоонхо абажа түлжүүлхэ ёһотой.

ВЛКСМ-эй обкомой пленум дээрэ «Алмалта арьбалалта хэхэ талаар Бичурын аймагай комсомолой организацинуудай хүдэлмэри тухай» райкомой секретарь Смолиной элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ. ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ой хүрэтэр бичурынхид ажал хүдэлмэридөө алмалта арьбалалта хэжэ, комсомолой «нөөсэдэ» 1 миллион түхэриг мүнгэ оруулха гэһэн зорилго шиидхэжэ байнхай. Һүүлшын хоёр һара соо эндэхид 240 мянган түхэриг оруулаа юм.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар пленум зохихо тогтоолнуудые баталан абаһан байна.

Республикын колхоз, совхозуудта һү һаалга болон гүрэндэ худалдалга тухай

1958 оной августын 1-нэй мэдээн

Аймаг	Байгша оной социалистическэ уялгын дүүргэлтэ (процентээр)	1957 оной энэ үеынхитэй сасуулхада һү һаалгын дээшэлһэниинь (процентээр)	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): Энэ оной январьһаа август хүрэтэр	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): Нёдондо жэлэй энэ үе соо	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): Байгша оной июль һарада	Гүрэндэ һү худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Б-Кударын	51	113,8	942	871	222	125,9
Баргажанай	44	101,7	653	656	160	82,9
Бичурын	50	101,9	874	939	160	59,8
Зэдын	46	95,0	807	916	159	45,4
Яруунын	40	87,0	733	866	153	67,7
Заиграйн	48	99,0	818	856	150	50,2
Закаменай	51	100,5	598	546	142	69,1
Иволгын	54	116,9	1024	900	165	86,7
Кабанскын	57	116,2	1006	923	240	118,1
Хэжэнгын	44	105,2	695	642	148	52,6
Кударын	53	107,7	1026	943	190	104,5
Курумканай	44	95,5	672	719	150	68,6
Кяхтын	50	104,1	1018	1028	175	67,6
Мухаршэбэрэй	42	98,7	798	831	150	61,9
Ахын	45	111,7	113	95	52	80,9
Прибайкальска	47	98,4	1106	1043	222	105,5
Сэлэнгын	46	100,8	971	1014	164	51,2
Тарбагатайн	48	100,4	992	1071	140	85,5
Ториин	50	115,1	671	595	142	50,5
Түнхэнэй	53	104,9	763	697	168	88,7
Хориин	44	83,6	680	830	138	50,8
Баунтын	68	117,9	791	704	198	—
Хойто-Байгалай	62	106,7	854	833	178	—
СОВХОЗУУД:						
Бичурын	66	137,8	1497	1147	304	69,4
Борёогой	48	146,8	1213	936	191	63,3
Яруунын	58	126,6	1010	976	204	61,0
Кяхтын	70	138,3	1551	1197	266	66,4
«Эрдэм»	60	106,8	1110	1084	187	73,7
Сэлэнгын	22	113,0	890	810	142	60,4
Хориин	55	120,8	816	604	135	63,8

Газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдоһон августын 1-нэй мэдээ харахада, республикын колхоз, совхозуудта һү һаалга, тэрэниие гүрэндэ худалдалга, тушаалга тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө олохон аймагууд һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлжэ, гүрэндөө һү ехээр худалдаха ёһотой аад, тэрэнээ һараһаа һарада улам доошолуулжа, һү худалдаха түсэбөө дүүргээгүй байхань саашадаа яашье тэсэшэгүй.

Жэшээлхэдэ Яруунын аймагай колхозууд һү һаалгаяа ехээр доошолуулжа байнхай. Энээн тухайнь КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө аймагай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэтэ бэшэ заагдаһан байгаа. Теэд эндэхи хүтэлбэрилэгшэд зунай һарануудта һү һаалгаяа али болохоор дээшэлүүлжэ, гүрэндэ һү, тоһо элбэг ехээр тушааха, худалдахын түлөө ямаршье хэмжээ абаагүй һуухань гайхалтай. Аймагай колхозуудта һү һаалга урда һарынхитай сасуулхада июнь һарада 4 процент, июль, август соо аяар 11—13 процент доошолжо, үнеэн бүриһөө 133 килограмм һүн багаар һаагдаа. Эндэ байгша оной августын 1-нэй мэдээгээр нёдондоной энэ үеынхиһөө 3279 центнер һүн гүрэндэ багаар тушаагдаа, худалдагдаа. Аймагай колхозуудта үнгэрэгшэ жэлэй июль һарада үнеэн бүриһөө 192 килограмм һаагдаһан һаа, энэ оной июль соо оройдоол 153 килограмм һаагдаһан байха юм.

Мүн иимэрхүү гээгдэнги байдал Зэдын аймагта үзэгдэнэ. Эндэ нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, һү һаалга 1326 центнерээр доошолһон гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 109 килограмм һүн багаар һаагдаа. Прибайкальска, Курумканай, Мухаршэбэрэй, Хориин, Заиграйн аймагуудта һү һаалга баһал ехээр доошолжо байнхай. Тэрэшэлэн Бичурын, Кяхтын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Тарбагатайн аймагуудай колхоз, совхозуудта һүүлэй үедэ, илангаяа июль һарада үнеэн бүриһөө тон бага һүн һаагдаа.

Иимэ гээгдэнги байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, олонхи аймаг болон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зунай һарануудта һү һаалгые эрид дээшэлүүлхын түлөө бодото тэмсэл эмхидхэнэгүй, һүнэй-товарна фермэ, гүүртэнүүдэй, ажал хинан шалгажа, эмхидхэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха талаар анхаралаа багаар табидаг болошоо. Тиимэһээ зарим колхозууд мүнөө болотор үнеэдэй һүниин адуулга ёһоор эмхидхээгүй, тэдэндэ нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулдэггүй, үнеэдэй уһалалгые тон муугаар эмхидхэдэг байна. Колхоз, совхозуудта фермэ, гүүртэ болон һаалишад, мал адуулгашадай дунда үдэр бүриин социалистическэ мүрысөөн оройдоошье эмхидхэгдэнэгүй. Зарим колхозуудта һүүлэй үедэ шэнэ, залуу олон һаалишад нэмэжэ ороо, тэдэниие үнеэгээ яажа зүбөөр һаахын тухай һурганагүй, мүн түрүү һаалишад, малшадай дүй дүршэл олондо нэбтэрүүлхэ талаар ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй гээшэ. Гадна, олонхи фермэ, гуртэнүүдтэ һаалишад, малшад ажаһуудалай болон культурын эрилтэнүүдээр хүсэд хангагданагүй, һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар нилээд һайн арга нүхэсэл болохо урмашуулгын нэмэлтэ түлөөһэн зарим колхозуудта үгтэхэеэ болишонхой.

Тиихэдэ гүрэндэ һү тушаалга, худалдалга тон аали нобшоор ябуулагдана. Зэдын, Заиграйн, Ториин, Хориин, Бичурын, Сэлэнгын аймагууд байгша оной 7 һарын туршада гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө миил 45—60 процент дүүргээ. Курумканай, Баргажанай, Яруунын. Хэжэнгын, Тарбагатайн, Ториин болон бусад аймагууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө һураггүй бага һү тушаагаа, худалдаа. Эдэ аймагуудта доторой хэрэгсэлдэ гээд, һүеэ иишэ тиишэнь ехээр гаргашалха ябадал олон үзэгдэнэ. Гадна, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гэшүүдэйнгээ хубиин ажахынуудһаа гүрэндэ һү ехээр худалдуулха хэрэгтэ анхарал табинагүй шахуу. Мүнөө партиин ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет колхозууд болон хубиин ажахынуудһаа гүрэндэ һү худалдажа абаха шэнэ сэн тогтоогоо. Манай республикын һү ехээр абадаг аймагуудта октябрьһаа апрель хүрэтэр һааһан һүнэй центнер бүхэндэ 147 түхэриг, май һараһаа сентябрь болотор 130 түхэриг, бэшэ аймагуудта 123—140 түхэриг хүрэтэр сэн тогтоогдоо. Энэмнай һү һаалгые бүри дээшэлүүлжэ, тэрэнээ гүрэндэ улам ехээр тушаадаг болохыень хүдөө ажалшадыемнай урмашуулна ха юм.

Колхоз, совхоз бүхэндэ жэлэй эсэс болотор, илангаяа август, сентябрь, октябрь һарануудта үнеэдээ һайнаар адуулаад, нэмэлтэ ногоон тэжээл горьтойгоор эдюулжэ, уһалалгыень зүбөөр эмхидхэн, һү ехээр һаахын түлөө бүхы зохихо хэмжээ абаха шухала. Һаалишад, малшадай ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Фермэ, гүүртэнүүдтэ үнеэдые хаһа сагһаань урид шэргээхэ ябадалтай эрид тэмсэхэ тон шухала.

Ороной хилгааһан болон торгон бүдэй промышленностиин зуу шахам предприяти 12 мянган янзын бүд Москвада асараад, мүнөө харуулжа байна. Энэ харалгын дүүрэхэдэ эрхим һайн бүдүүдынь 1958—1959 онуудта ехэ хэмжээгээр бүтээгдэхэ юм. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) торго нэхэдэг Бендерскэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэ М. Ф. Тулина, торго нэхэдэг Тбилисиин фабрикын инженер Н. А. Церувадзе болон торго нэхэдэг Ленинабадай комбинадай цехын начальник А. П. Захарова гэгшэд «Ригас Аудумс» гэжэ Ригын комбинадай бүтээһэн торго хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ШИИДХЭГДЭХЭЭР БОЛО[ОН] АСУУДАЛНУУД

Автобусой ябаса гуримшуулха

Хото, хүдө[ө]... культура гэ... лэйнь хүгжэхэ жэхэтэй хамта, дэнэй харилсаа... боон үзэгдөө дуулдаагүй ... үргэдөө. Аймаг, тосхонууд ... городуудай хүн зон үдэр гэхээр хоорондоо ябалсажа... даг болонхой. Энэ ушар... раада абтажа, хото хүдөөе хо... дог түрэл бүриин транспорт (... най, хүнгэн автомобильнуу... эхилээд, автобус, пароход, са[молёт] хүрэтэрээ) нютаг бүхэнэй х... гаар таһалгаряагүй табилу... байдагынь элитэ.

Урдандаа эмээл моринһоо ... шээр гаталагдахагүй гэжэ һана... даг байһан газараар элдэб ма[шина] машинанууд һүндэлжэ бай... харанабди.

Юрэнхыдөө иимэ болон гэ... зарим нютагта автобусой ... үшөөл гуримшуулагдаагүй ... һаар. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгы[н аймагай] магай центр хүрэтэр нэгэ ба[хан] (18 һууритай) автобус ябадаг... хэнэйшьеб захиралтаар ма[шина]... дынь һэлгэгдэжэ, Худанай промхоз хүрэсэ ошодог болоһон... на. Тиигэһэнтэйнь дашарамдан ... маг соохи ондоо тосхонуудай ... зоной автобусаар Улан-Удэ о[шохо] гонь бэрхэтэй болошоо. Лесп[ромхоз]... хозһоо бусаһан автобус ехэнх[ид] олон хүниие һуулганхай ... тиигээд Хэжэнгэдэ хүлеэгэ... нэгэ һаа һуурингүй үлэдэг, нэгэ ... хүл дээрээ зогсохо баатай бол... байна. Зарим хүнүүд город ор[охын] тула урда үдэрынь 30—40 кило[метр]... рын газарта (леспромхоз) о[шожо] хоноод, үглөөдэрынь тэндэһээ а[вто]бусто һуудаг байха юм. Ган[сал] леспромхозойхиной бэшэ, бүхы ... маг соохи ажалшадай талые ха... сажа, нэгэн гэбэл леспромхоз, ... жэнгэ хүрэтэр хоёр автобус яб[уул]ха; тиигэжэ яашье болохогүй һ[аа] —нэгэ автобусаа хуушан мар... даарнь Хэжэнгэ тосхон хү[рэтэр]... бусадаг болгохо хэрэгтэй. Юу... гэхэдэ, леспромхозһоо город ... хоёо һанаһан хүнүүд Хэжэнг[эдэ] али Хори хүрэтэр өөһэдынгөө а[вто]бусаар буулгуулха аргатай ха...

Энэ тэдыгээршье хизаар... бэшэ, Хэжэнгэ Хори хоёрой хоо[рон]доxи харгые яндайтар заһаба... жа, ойрын сагта томо авто... ябуулдаг болгохо шухала.

Хэжэнгын аймагай ажалша... эрилтэ, гүйлтые анхаржа, зо... хэмжээ абахыень автотранспо[рт]... зургаанда һануулагдаха байна...

Элдэб мебель нютаг нютагтаа хэдэг болоё

Мүнөө совет... дай соёл бол... рол гайха... ехээр хүгжөөд, ... городһоо байта... хүдөө тосхондохи хүн бүхэн ... янзын мебель болон бусад т... рэлгээр бүридэһэн уужам, һа... байрануудта байхые хүсэдэг б... һониинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Эн... һээ үндэһэлэн элдэб мебель о... хэрэглэдэг болообди. Теэд, ... род ба хүдөөгэй бүхы эри... Улан-Удын мебельнэ фабрикын... һа саг соо хангажа шадахаг... элитэ. Хүдөөдэ мебелиин бүтэ... дэггүйһөө тэндэхид город зорю... лан ерэдэг, стол, стул, комод, ш... буфет болон диван гэхэ мэтые ... далдажа абахын тула үүр сүү... бодожо, очередьто байха ушар... дэдэг.

Тиин гэһээ ямаршье янзын ... бель аймаг бүхэндэ хэжэ бо... байна бшуу. Мебельһээ болохо... рин юумэ бүтээхээр дархаш... материал хаанашье бии ха ...

Нютагуудтахи үйлэдбэриин ... бинадууд эдэбхи үүсхэл га... бэрхэ бэрхэ дархашуулые элс... жэ, шухала болохо материал ... дэжэ, зондо хэрэгтэй янза бү... мебель бүтээн гаргаха аргатай...

Энэ асуудалда анхаралаа ... дуулан, нютаг нютагай арга ... ломжые дүүрэн хэрэглэхэ, ула[ад зо]ной улам ургажа байгаа куль[турна] эрилтые хангахаар хэмжээ ... хыень Нютагай промышленнос[тиин] министерство болон аймсоведү... гүйсэдкомуудһаа хүлеэгдэнэ.

Р. Байкал...

Тарияанда ороходоо үбһэ хуряалгаяа мартаха хэрэггүй

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи комплексно бригадын үбһэ хуряалгаяа эмхитэй һайнаар ябуулна. Эндэхид хамта 500 гаран гектар ...ажа, 3 мянгаад центнер үбһэ хуряагаад, колхозойнгоо правлени, партийн организациин дамжуулгын Улаан туг абанхай. Зураг дээрэ: тус бригадын ... В. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай түрүү тракторна агрегат ... сабшажа ябана.

М. Намжиловай фото.

Силосэй түхеэрэлгэ хүсэд бэлэн

...най колхоз тэжээл бэлэдхэл-...урданайхиһаа эмхитэйгээр, ур-...далайсатайгаар ябуулжа бай-...үнгэрэгшэ 25 хоног соо үбһэ ...аха түсэбөө 75 процент дүүр-...ш. Мүнөө колхознигуудһай ...—ехэ багагүй тэжээл бэлэд-... дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй ...айнь бүтээсэ үдэр бүри дээ-...э байна. Тарая хуряалгын ...рэн эхилтэр үбһэ хуряаха тү-... дүүргэхэ гэһэн зорилготой-... хүн бүхэн унаһан малгайгаа ...үйгөөр ажаллана.

...уу малаа ганса бүдүүн тэжээ-...хангаха бэшэ, харин шэмэтэ ...эл ехээр бэлэдхэхэ байнабди. ...рузын набша намаагаар, на-...эсэгээр, мүн хээрын ногоогоор ...а 2000 тонно силос дарагдаха ...а. Мүнөө 150 гектар кукуруза, ...ектар наран сэсэг муу бэшээр ...ка байна. Гэбэшье, тэдэнэй ...а үшөө хүсөөдүй. Тиимэһээ ...эдэ хээрын ногоогоор силос ...хада болоно.

...ммунист нүхэр Н. И. Кокори-...даажа байһан № 1 комплексно ...да силос даралгада һайнаар ...дхэжэ байна. Тэндэ силосэй ..., траншейнүүд сэбэрлэгдээ, заһабарилагдаа. Мүн 250 тонныи багтаха силосэй түхеэрэлгэ шэнээр баригдаа. Комбайн, машинануудынь һайнаар заһабарилагдаа. Тус бригадада силос дараха тусхай звено эмхидхэгдэнхэй.

Тэрэшэлэн В. С. Колмаковой, А. И. Кокориной хүтэлбэрилдэг комплексно бригаданууд силос дараха звенонуудые эмхидхээд, бэлэдхэлэй хүдэлмэриие дүүргэжэ байна. Тус звенонууд силосэй хуушан нүхэ, траншейнүүдые заһабарилхаһаа гадна, 200 тонно силосэй багтаха 2 траншей шэнээр баряа. Мүн эндэ машина, зэмсэгүүдыншье бэлэн болоо.

Манай колхоз жэл бүри хээрын ногоогоор силос ехээр дарадаг байна. Энээниие саг дарыдань һайнаар, илангаяа зелёнко болон бусад шэмэтэй ургамалтай холижо дарахада һайн байдаг. Энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр эхилжэ, түрүүшын 100 тонно силос Бодон гэжэ газарта дараабди. Хээрын ногоогоор силос даралга бусад бригаданuудта эхилээ.

А. А. Кокорин, Баргажанай аймагай «Авангард» колхозой партийна организациин секретарь.

Залуушуулай эршэтэ ажал

...нэй нэрэмжэтэ колхозой ...омол-залуушуулай бригада үб-...ряалгада гарахадаа хоёр зве-...ложо хубаарһан юм. Тэдэнэр ...тэжээл һайн шанартайгаар ...н түлөө оролдон, сабшалга ...лга хоёрой хоорондо забһар ...ңгүй, үбһэеэ хуряажа үрдинэ. ...жэ 847 центнер һайн шанар-...үбһэ һүрилбэ.

...игадын гар хажууршадай дун-... Түгдэн Батамункуев, Бума Доргеев, Андрей Лумбунов гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллажа, үдэр соо хүн бүриин 0,50 гектар сабшаха даабаритай аад, 0,60—0,70 гектар хүргэнэ.

Эндэ «дайшалхы хуудаһан» ходо гаргагдана. Тэрээн дээрээ бригадынгаа түрүүшүүл тухай бэшэхэһээ гадна, дутуу дунданuудаа хурсаар шүүмжэлнэ.

С. Табдаев.

Зэдэ.

Оролдоһоной ашаар

Энэ жэлдэ Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиинхид ниитынгээ адуу малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл богонихон болзорто, эрхим шанартайгаар бэлэдхэжэ абахын түлөө нилээд ехэ хүдэлмэри хээ.

Колхозойхид үнгэрэгшэ үбэлдөө, хабартаа сабшалангаа һайса үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэридэ бүхы анхаралаа хандуулһанай ашаар үбһэ ногооной үндэр баян ургаса ургуулаа юм. Гадна, артелиин правлени, партийна организаци колхознигуудайнгаа, машина, техникынгээ бүхы хүсэ һайнаар элсүүлжэ, үбһэ хуряалгаяа түрүүшын үдэрһөө эхилэн, эмхитэйгээр ябуулаа. Мүн үбһэ сабшалга, хуряалгада хүдэлэгшэдтэ ажалай урмашуулгын түлөөһэн зохёогдожо, һайнаар, хаһа сагтань үгэдэг байна. Эдэ бүгэдын ашаар колхозойхид 12 хүдэлмэриин үдэрэй туршада хамта 14 мянга 600 гаран центнер үбһэ хуряажа, тэжээл бэлдэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Эндэхид бүхы сабшалангайнгаа га бүриһөө дунда зэргээр 13—14 центнер үбһэ абанхай. Колхозой суута луговод Николай Дампиловай звеногойхид даажа абаһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 18 центнер, һайса уһалагдаһан буусын һуурин 26 гектар газарай га бүхэнһөө 30 центнер үбһэ хуряажа абанхай. Тэрэшэлэн Николай Агафоновой хүтэлбэрилдэг звеногойхид үбһэ сабшалга, хуряалгаяа колхоз соогоо эгээн түрүүлэн дүүргэжэ, бүхыдөө 930 центнер үбһэ соможо, актаар тушаагаа.

Д. Болхоев.

Кударын аймаг.

Комсомол-залуушуулай звено

Энэ жэлдэ Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 45990 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй. Мүнөө үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябана. Гектар бүриһөө 10 центнерһээ бага бэшэ үбһэн абтахаар багсаагдана.

Колхоздо үбһэ хуряалгын 23 звено хүдэлмэрилнэ. Эдэ звенонуудай гурбаниинь комсомол-залуушуул юм. Эдэниие колхозой түрүү комсомолшууд Бато Надмитов, Аюр Будаев, Николай Аюшеев гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Тэдэ звенонууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, үбһэ тэжээл һайн шанартайгаар хуряаха талаар колхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябана.

О. Намжилон.

ХОНИШОДОЙ НОМОЙ БИБЛИОТЕКЭ

ХАЛАН АБАМААР ДҮЙ ДҮРШЭЛ

Манай республикатай мүрысэдэг хүршэ Читын областиин хонишод баян дүй дүршэлтэй болонхой. Эдэнэр һүүлэй арбан жэл соо оролдосотой нэтэрүүгээр хүдэлһэнэй ашаар «Забайкалиин нарин нооһото» гэжэ шэнэ үүлтэрэй хони бии болгоо юм. Солото хонишодой дүй дүршэл харууһан, шэнэ үүлтэр хайшан гээд бии болгоһон тухай «Хонишоной библиотечкэ» соо хэлэгдэнэ. Энэ библиотечкэ Читын номой хэблэлдэ гаргагдаһан байха юм.

Областиин урда захын районуудай тала дайдада саһа багатай, хагда һайнтай байдаг тула-дань үни холоһоо хойшо хонидые үбэлдөө адуулдаг гуримтай байгаа. Энэ заншалыень хэрэглэлсэхэдээ эндэхи хонишод хаамаг хорёо—хотоной арга бии болгоо. Энэнь юун бэ гэхэдэ, гасуунуудта торгоод, хаамагаар хэдэг түхэреэн хорёо юм. Үбэлэй сагта иимэ хорёогоо уйтаар баряад, 2—2,5 метр тухайгаар һолоомоор дулаалдаг байна. Иигээд байхадаа оройгүй дулаан хашаа шэнги болодог.

Бооржигонтойһоо сааша Аргунь шадарай талада байдаг Карл Марксын нэрэмжэтэ совхоздо нарин нооһотой хони үсхэбэрилгэ тухай бэшэхэ зуураа, нүхэр Котляров энэ аргые дэлгэрэнгыгээр харуулна.

Хонидой үбэлэй адуулга һайнаар эмхидхэхэ гээшэ бэлэдхэлэй хүсэн. Эгээл иимэһээ хонидоо тарган хүшэтэйгөөр, түлнүүдээ солбон тобироор үбэлжөөндэ оруулхын тулада хонишод бүхы хүсэеэ зорюулдаг юм. Энэ зорилгоор хонидой зунайнь хүшэн дээрэ намартаа үшөө тарганлуулхын тулада тарияанай узуурта адуулдаг гуримтай. Хуряагдаһан тарияанай поли дээрэ бэлшээхэдээ хонид ехээр хүшэлдэг, тиимэһээ хонишод энээндэ ехэ анхаралаа табидаг байна. Хоёрдохи шухала юумэниинь юун бэ гэхэдэ, хонидые һүрэг (отара) болгожо, зүбөөр хубааха гээшэ айхабтар шухала.

Хонидые үбэлдөө адуулха газар бүри хабар эртэ хараалан таһалагдадаг байна. Зунай сагта иимэ газартаа хони бэлшээдэггүй юм. Үбэлэй бэлшээри шадар үбһэ хоол бэлдэдэг, худаг булаг заһадаг байна. Хэрбээ уһагүй газар байгаа һаань, тэндэ ехэнхидээ эрьe хонидой отара байрладаг.

Хагда һайнтай, нэмэри газарта хонишод үбэлдөө байрладаг заншалтай. Үбэлэй сагта хотоёо уйтанаар баридаг юм. Юундэб гэхэдэ, уйтан хото соо хонид бэе бэедээ таһа нялдаад хоноходоо даарадаггүй байна. Үбэлэй сагта хонишон бүхэн 4—5 дахин байраяа урилжа һэлгэдэг. Иигэжэ үбэлэй бэлшээридэ ябахадаа хонишон бүхэн бүхы шадалаараа ухаалдижа, хонидой үбэлэй адуулга эмхидхэдэг байна. Тиихэдээ областиин түрүү ажахынууд, тэрэ тоодо Карл Марксын нэрэмжэтэ совхозойхид үбэлдөө хонидоо ганса хагданда адуулаад байдаггүй, харин тарая талханай зүйл, овёс, үбһэ хоол эдюулхэһээ гадна, зорюута хони адуулхаяа таригдаһан зелёнкын поли дээрэ бэлшээдэг байха юм.

Иигээд байхадаа хонидой үбэлэй бэлшээридэ шэнэ юумэ оруулһаниинь—зелёнкын тарилга болоно. Үбэлэй сагта хони бэлшээхын тулада хэдэг зелёнкын тарилга хотоной арга хоёр «забайкальска үүлтэрэй» хони бии болгохо хэрэгтэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэн хэмжээ-ябуулга мүн. Хонидой үбэлэй харууһа—бэлшээри эмхидхэхэдээ Карл Марксын нэрэмжэтэ совхозой, мүн бусадшье колхоз, совхозуудай хонишод мэргэжэлтэдтэеэ хамта хотоной арга (хушалтагүй хаамаг хорёо) бии болгоходоо зелёнкын тарилга хэрэглэлсэдэг болоһон байгаа. Зелёнкын тарилга ногоон тэжээлтэ зүйлээр баян, малай бэедэ ехэ һайн байдаг юм. Иимэ тарилга дээрэ намартаа, үбэлдөө ехэнхидээ хурьгадые адуулдаг байна. Энээнэй ашаар залуу мал ехэ түргэнөөр бэежэдэг, хүшэлдэг байха юм. Энээниие нүхэр Котляров ном соогоо эли тодо баримтаар, хоёр ондоо бүлэг хонидой харууһан дээрэһээ гэршэлнэ. Гадна, үбэлэй бэлшээриин үедэ эндэхи хонишод хонидтоо заатагүй овёс эдюулдэг гуримтай. Мүнөө областиин колхоз, совхозууд овёсой тарилга үргэдхөөд, жаткаар хадажа хуряахадаа овёсшье, ногоон һолоомошье абаха болоно. Энэ хоёрой алинииншье аргагүй һайн тэжээл болодог байһаниинь мэдээтэй. Үбэлэй бэлшээриин үедэ хонидтоо үшөө талха тарияанай зүйл, үбһэ үгэлсэдэг.

Дошхон шэрүүн сагай уларилтай Байгалын үмэнэдэхи эрхэ байдалда тааранхай хонидой шэнэ үүлтэр бии болгоһон нэгэ ажахы—Карл Марксын нэрэмжэтэ совхоздо хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар ябуулагдаһан хүдэлмэриин түүхэ тухай нүхэр Котляровай бэшэһэниинь ехэ һонирхолтой, зоотехнигүүд, хонишодой һургаал абамаар.

Анхан совхозой бии боложо байха үедэ хонин һүрэгынь нютагай үүлтэрэй байһан юм. Түрүүшээр нарин нооһотой элдэбын үүлтэрэй хусануудые хонидтоо табидаг байһанаа һүүлдэнь прекос үүлтэрэй хуса хэрэглэжэ эхилһэн байгаа. Найман жэлэй турша соо нарин нооһотой үүлтэрэй хуса нютагай хонидто табиһанай ашаар, шэрүүн нооһотой хонин һүрэгөө нарибтар, шэрүүбтэр нооһотой болгон хубилгаһан байха юм. Хонин һүрэгөө иигэжэ хубилгаад байхадань һанаһанда хүрэмэ бэшэ, тиимэ һулабтар бэетэй мал байгаа. Иигээд байхадаа нютагай эрхэ байдалда тааранан, эндэхи тала дайдын хагда ногоондо түхэреэн жэл соо бэлшээридэ ябажа шадаха нарин нооһотой үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилхэ асуудал заатагүй шиидхэхэ ушартай болоод байһан юм.

Карл Марксын нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэд мал ажалай мэргэжэлтэдтэй хамта оролдосотой нэтэрүүгээр удаан саг соо хүдэлһэнэй ашаар зориһондоо хүрэһэн, һарбайһанаа абаһан байна. Эдэнэр һанаһандаа хүрэмэ нарин нооһотой шэнэ үүлтэрэй хонидые бии болгоо. Карл Марксын нэрэмжэтэ совхозһоо гадна, Борзиин районой «Красный Великан», Чернышевскэ районой «Комсомолец» совхозуудта, Агын округой «Коммунизм», «Россия», XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд гол түлэб шэнэ үүлтэр бии болгоо юм гэжэ нүхэр Котляров бэшэнэ. Эдээн сооһоо Карл Марксын нэрэмжэтэ совхоз областиингоо бусад колхоз, совхозуудта үүлтэртэ мал олоор худалдадаг байна.

Хони харахадаа айхабтар бэрхэ болоһон түрүү хонишодой дүй дүршэл тухай энэ библиотечкэ соо дэлгэрэнгыгээр харуулагдана. Областиин түрүү колхоз, совхозуудай хонишод хонин һүрэгые һайжаруулан хубилгаха, шэнэ үүлтэр бии болгохо хэрэгтэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэниинь мэдээтэй. Эдээнэй дунда Социалистическэ Ажалай Геройнууд, орден медаль абаһан хонишод олон. Иимэ солото түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл тухай, эдэнэрэй ажал хүдэлмэриин онһон арга тухай энэ библиотечкэ соо харуулаатай. Манай республикатай мүрысэдэг хүршэ областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй манда бэлэглэһэн энэ библиотечкэ хони үсхэбэрилгэдэ хүдэлжэ ябаһан хүнүүдэй ажалда ехэ туһа хүргэхэнь лабтай.

Д. Жугдурова.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бурядай хуушан хонин. 2. 1955 ондо гараһан забайкальска үүлтэрэй хонин. Энэ хониной шэгнүүрынь 105 килограмм, нооһониинь 13,4 килограмм болодог юм.

Тарялан, сабшалан уһалха тухай

(Зүүн Сибириин үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ зорилготой конференци дээрэ хэгдэхэ элидхэлһээ).

...рят ороной ажалшад сабшалан ...шээринүүдээ үниһөө хойшо ...даг байгаа. Энэ юун дээрэһээ ...гданаб гэхэдэ, республикын ...р дээрэ аяар эртэ урда сагта ...гдаһан һубаг канаванууд бии. Тэдэниие хүн зон «Баргадай» ...али «Монголой» һубагууд гэжэ ...эдэг. Иимэ һубагууд Баргажан, Сэлэнгэ, Үдэ голнуудай ...эр ушардаг юм.

...волюциин урда тээ нютагай ...зон өөһэдөө, гүрэнэй ямаршье ...ламжагүйгөөр уһалууриин һу-...удые малтадаг байгаа. 1924 он-...Бурят-Монголой АССР-эй Нар-...комэй дэргэдэ хүдөө газарай ...нэ һайжаруулха хэрэг эрхилхэ ...г байгуулагдаһан байна. Тэрэ ...аа хойшо газар уһалха хэрэгтэ ...н ехэ туһаламжа үзүүлдэг болоо юм.

...957 оной ноябриин 1-нэй мэдээ-..., Бурядай республикада хамта ...ээ 170027 гектар газар уһалаг-...г байба. Тэрэнэйнь 85,8 про-...ыень гү, али 145958 гектар га-...ень колхозууд, 12,7 процентынь гү, али 21600 гектарыень совхо-... эзэмдэжэ байгаа. Бэшэниинь ...һабариин, мүн гүрэнэй, коопе-...ирна ажахынуудай мэдэлдэ ...н байна.

...20 онойхидо орходоо 1958 он ...этэр уһалагдадаг газарай ...май 3 дахин ехэ болоо. 1958 ... январиин 1-нэй мэдээгээр, Бу-...ай АССР-тэ уһалууриин 566 сис-...э бии, тэдэнэй 47-ниинь гүрэнэй, ...ниинь элдэб ажахынуудта ха-...тай байна. Уһалууриин эдэ һу-... канавануудай 9-ниинь мүнөө үесын инженерна аргаар малтагдаһан, тэдэнэй хүсөөр 6097 гектар газар уһалагдадаг байна. Эдээнһээ бэшэ һубаг канаванууд ехэнхидээ нютагай зоной бариһан, тиигээд ехэ бааза бүдүүлиг байха юм. Эдэ һубагуудһаа газар уһалхаа һанахадаа, уһа гансата ехээр табижархидаг, тэрэнь нуга тарялангууд дээгүүр нэлэнхы таража, зарим доро газарые намаглиг болгожорхидог гү, али дабһа хужараар хушадаг байна. Иимэ газар удаан болонгүй хэрэгһээ гарадаг.

Уһалууриин каналнууд юрэнхыдөө 5-һаа 12 километр хүрэтэр утатай байдаг. Харин зарим каналнууд, тусхайлбал, Сильтитуйска, Караликска, Гильбиринскэ каналнууд 25—35 километр ута байха юм. Уһалууриин бүхы каналнуудай утань хамта дээрээ 5095 километр болоно.

Бурядай АССР-тэ тарялан сабшалангуудые ехээр уһалха хүдэлмэри ябуулхын хажуугаар сабшалан бэлшээринүүдые, намаглиг газарнуудые үлүү ехэ шииг нойтонһоо сүлөөлхэ, тэдэниие хатааха хүдэлмэри эхилхээр болоо. Тиниһээ тиитэрээ мүнөө үедэ манай республикын малай тоо толгой жэл ерэхэ бури олошоржо, малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилго улам шангаар табигдадаг болоһон дээрэһээнь энэ хүдэлмэри түргөөр хэхэ шухала болоно.

Бурядай республикада тарялан сабшалангуудые уһалхада айхабтар ехэ аша үрэ гарадаг гэжэ түрүү дүй дүршэл, научна шэнжэлэлгэ харуулна.

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тариян ажалай бригадын бригадир, Социалистическэ Ажалай Герой С. К. Киселев тарилгын урда тээ газараа нэгэ дахин уһалжа, хори шахуу жэлэй туршада гектар бүриһөө 20 центнер хүрэтэр шэниисэ ургуулжа байна. Мүн газараа уһалхатаяа хамта, тэрээндээ элдэб үтэгжүүлгэ оруулхадаа, 30—50 центнер хүрэтэр шэниисэ хуряадаг. Тарилгын урда тээ нэгэ дахин уһалагдаһан газарһаа оройдоо уһалагдаагүй газарта орходоо 4—5 дахин ехэ шэниисэ абтадаг.

Баргажанай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ, 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд нилээд ехэ газарайнгаа тарияе үниһөө хойшо уһалдаг. Тарилгын урда тээ нэгэ дахин уһалхадаа, тэдэнэр гектар бүриһөө 20-һоо 32 центнер хүрэтэр тарая хуряадаг байна.

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхоз 1955 ондо тарилгын урда тээ газараа нэгэ дахин уһалаад, мүн тарияанай гараһанай һүүлээр гурба дахин уһалхадаа, гектар бүриһөө 34,4 центнер шэниисэ хуряаһан, уһалагдаагүй газарһаа 9 центнер шэниисэ хуряаһан байха юм. Мүн энэ колхоз 1956 ондо уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр 18 центнер тарая, силос дараха 360 центнер кукуруза хуряажа абаһан байгаа. Харин уһалагдадаггүй газарһаа оройдоол гектар бүриһөө кукурузын 77 центнер набша намаа абтаһан байха юм.

Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз 1956 ондо сабшалангаа хоёр дахин уһалхадаа 500 га газарта гектар бүриһөө 25 центнер үбһэ хуряаһан, харин уһалагдаагүй газарһаа оройдоол гектарай 3 центнер үбһэ абаһан байха юм.

Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз уһалагдадаг 600 га газарай гектар бүриһөө 12 центнер үбһэ хуряагаа, харин тэрэнээ 2—3 дахин уһалхатаяа хамта, наг шэбхээр үтэгжүүлхэдээ гектар бүриһөө 30—40 центнер үбһэ хуряаһан байна.

Республикымнай элдэб нютагуудта һуудаг түрүү луговодууд нүхэд А. И. Батышев, П. Н. Ефимов, Б. О. Бадмажапов, С. Б. Банзаракцаев, Р. Д. Аюшеев, Б. Б. Будаев, Ц. Л. Баторов, Б. Д. Бурлаев, Ц. С. Сыренов болон бусад олон хүнүүд эртэ хабар газараа нэгэ дахин уһалаад, һүүлээрнь ногооной ургаһан хойно 2—3 дахин уһалхадаа, нилээд ехэ газарта гектар бүриһөө жэл бүри 15—20 центнер үбһэ хуряадаг байна. Харин газараа зүбөөр уһалжа, тэрээнээ наг шэбхээр үтэгжүүлхэдээ, гектар бүриһөө 30-һаа 100 центнер хүрэтэр, тэрэнһээ ехэшье үбһэ хуряадаг байна.

Бурядай АССР-тэ газар уһалха гээшэ айхабтар ехэ ашаг олзотой хэрэг гэжэ эдэ бүхы түрүү колхоз, совхозуудай дүй дүршэл харуулна.

Газарые эртэ хабар уһалхада газарай хүрьһэншье түргөөр гэдэдэг. Мүн газар уһалхатаяа хамта органическа, минеральна үтэгжүүлгэ, тэрээндэ оруулхада һураггүй ехэ ургаса абтадаг байна. Уһалагдадаг газарта үтэгжүүлгэ оруулхада, ургасань хоёр дахин дээшэлдэг гэжэ Онохойн мелиоративна туршалгын станциин дүй дүршэл харуулна. БАССР-эй эрхэ байдалда май, июнь һарада газар шииггэй байбал лэ, ургаса ехээр абтадаг гээшэ. Майда газарай шииггэй байхада тариян пагсайжа, үдхөөр, һайнаар гарадаг. Июнь, июльдэ газарай шииг нойтотой байхада, ургаса тариян һайнаар ургажа эдеэшэдэг байна.

БАССР-эй колхоз, совхозуудта газар тарялан мүнөө үедэ ехэнхидээ бааза бүдүүлиг аргаар уһалагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Уһалагдадаг газарай 95 процентыень уһа нэлэнхы ехээр нэгэ доро урдахуулжа уһалдаг байна. Гансал огородой эдеэ бороздаа соогуурнь уһа урадхуулжа уһалдаг. Газар тарялангые нэгэ доро нэлэнхы ехэ уһа табижа уһалхада, хүнгэн шанартай хүрьһэн уһанда угаагдашадаг, ганга нүхэн бии болошодог, тиихэдэ хүрьһэнэй үрэжэлтэй хубинь уһанда абташадаг байна. Тиимэһээ иигэжэ уһалха гээшэ бүдүүлиг арга гэжэ харагдаха ёһотой болоно.

Тарилгын газарые иигэжэ нэгэ доро уһа табижа уһалха бэшэ, харин борозда соогуурнь гү, али зурууд зуруудаар уһа табижа уһалха, мүн хура бороон шэнгеэр дээрэһээнь уһа сасуулжа уһалха гээшэ уһалууриин түрүү арга мүн.

Бурядай АССР-тэ 625 мянга шахуу гектар газар уһалжа болохо байна гэжэ 1952 онһоо 1956 он хүрэтэр республикада хүдэлһэн СССР-эй Наукануудай Академиин Бурядай комплексно экспедици тодоруулаа. Эдэнэй 370 мянган гектар газарынь голой нуганууд, 125 мянган гектарынь хадын боори, ташалгануудаар, хүндынүүдээр оршодог, тиихэдэ 130 мянга гаран гектарынь гол мүрэнүүдэй адагта оршодог байна. Эдэ бүхы газар Сэлэнгэ, Баргажан мүрэнүүдһээ холо бэшэ, хүн зоной эгээл олоороо һуудаг газарта оршоно.

Хэдэн томо һалаатай Сэлэнгэ, Баргажан мүрэнүүдһээ уһалуури хэхэдэ, 600 мянга гаран гектар газарые уһалхаар гээшэ. Гэбэшье, энэ газарай нилээд ехэ хубиинь — 100 мянган гектарайнь үндэр газарта оршодог дээрэһээ, тэрэниие мүрэнүүдһээ һубаг канава татажа бэшэ, харин машинануудай хүсөөр уһа дээшэнь гаргажа, бороо хура оруулһан мэтээр уһалха баатай болохо байна. Энэ ажал хэхын тулада шэнэ электростанцинуудые бариха хэрэгтэй болохо.

Малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл абадаг болохын тулада 1958 онһоо 1965 он болотор уһалууриин хэрэгые һайжаруулха, мүн намаглиг газар хатааха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй байна.

Уһалууриин шэнэ барилга хэжэ, уһалагдадаг газарай хэмжээе 180 мянган гектараар үргэдхэжэ, 350 мянган гектарта хүргэхэ. Тиихэдэ тэрэнэй 120 мянган гектарынь хахалагдадаг газар, 230 мянган гектарынь нуга сабшалан байха ёһотой.

Хэрбээ республикада «Мелиоводстрой» гэжэ конторын база дээрэ барилгын-монтажна конторонуудтай барилга-хабсаралгын трест байгуулбал, уһалууриин энэ ехэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар бэелүүлжэ болохо юм.

Энэ трестдэ, тэрэнэй контороонуудта мүнөө хубилгагдажа байгаа зарим МТС-үүдые машина техникэтэйнь үгэхэ хэрэгтэй.

„Артектэ" амархань

Августын 1-дэ манай республикын 31 пионер «Артек» гэжэ пионернүүдэй Бүхэсоюзна лагерьта амархаяа Улан-Удэһээ Симферополь город мордобо. Тэдэнэр манай эндэһээ лагерьта ошсоһон хоёрдохи группа болоно. Пионернүүд «Артектэ» 40 хоног соо байха юм. 1958 оной V халаанһаа эхилэн «Артектэ» советскэ Уласхоорондын түрүүшын лагерь нээгдэһэн байна. Тэрээндэ дэлхэйн 18 оронуудһаа хүүгэд, хүүгэдэй хүдэлөөе хүтэлбэрилэгшэд ерэбэ.

Хэн һайнаар һуралсааб, түмэрэй түгдэрхэй, хаядаһа хэн ехээр суглуулааб, үнгэргэгдэһэн спортивна мүрысөөнүүдтэ хэн һайн үрэ дүн харуулааб, тэдэнэр «Артектэ» амархаяа ошоно. Пионернүүд Витя Измайлов, Вика Индосова, Валя Красикова, Лена Иринчеева, Эльвира Шехиман гэгшэд һуралсалай жэлые гансахан лэ эрхим сэгнэлтэнүүдтэйгээр дүүргэһэн байха юм. Тиимэһээ тэдэнэр оронойнгоо элүүржүүлгын газарта ошохо эрхэ олоо. Бусад 26 һурагшадынь һайн, эрхим һайн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна. Гоша Тогноев (Байкало-Кудара) бэрхэ спортсмен гэжэ тоологдодог. Витя Седов (Прибайкальска аймагай Каменскын хүүгэдэй байшанда хүмүүжүүлэгдэгшэ) даа̀һан участок дээрээ ургаса һайнаар ургуулаа. Володя Лёнов (Кяхтын хүүгэдэй 3-дахи байшанда хүмүүжүүлэгдэгшэ) «эдир киномеханигай» кружокто хабаадалсажа, һуралсалай кинофильмнүүдые харуулха талаар шалгарһан байха юм. Кабанскын аймагай Посольскын долоон жэлэй һургуулиин һурагша Виктор Попов хүүгэдэй садта шефскэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэһэн байна.

Иимэ пионернүүд «Артектэ» ошобод.

В. Шабагоров.

Түрүү участок

Паровозой рама бүтээдэг, тэрэниие хабсаргадаг участогуудые хамтадхан, нэгэ участок болгогдобо. Энээнэй урда тээ эдэ участогууд түсэбөө дүүргэдэггүй байгаа. Мүнөө хамтадхагдажа байхадаа бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг болоо. Тингэжэ энэ участогай хүдэлмэришэд цех дотороо гурбадахи һараяа түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Паровозой рама бүтээдэг участогта вагондо табигдаха роликой букс шэнээр бүтээхэ гэһэн харюусалгатай даалгабари үгтэһэн байна. Энэ хүндэтэй даалгабариие дээдэ разрядай токарьнууд И. Жилин, Н. Смолин гэгшэдтэ туршалга хэхыень үгтэбэ. Тэдэнэр түрүүшын гурбан букс бүтээгээд, һайн сэгнэлтэ абаа. Мүнөө ахалагша мастер П. Гапоновой хүтэлбэри доро үшөө 17 букс хэгдэжэ байна.

Д. Дармаев.

Кяхтын силлиманит

Академик В. А. Обручев 1894 ондо Кяхтын аймагаар аяншалжа ябахадаа Бургалтай гэжэ хадын хормойһоо силлиманит шулуу олоһон байгаа. Тэрэ шулуун гуулиин промышленностьда ехэ хэрэгтэй юм. Силлиманит малтан абажа, шулуунһаа илгаха фабрика мүнөө Харанхы гэжэ газарта баригдана.

Кяхта город шадар Ботый гэжэ газарта силлиманидай уурхай олдоо. Эндэ тосхон баригдажа байна.

Р. Тугутов.

Улан-Удынхид илагдаа

Футболоор Советскэ Союзай түрүү һуури эзэлхын түлөө «Б» классай командануудай хоорондо үргэлжэлүүлэгдэжэ байгаа ээлжээтэ мүрысөөн Эрхүү городто һаяхан болобо. Тэрээндэ Эрхүүгэй «Энерги», Улан-Удын ПВЗ-гэй «Локомотив» гэжэ һайндуранай спортивна обществонуудай футболистнар уулзаһан байна. Мүрысөөндэ талмайн эзэд 2:1 тоотойгоор шүүгээ. Тиихэлээрээ Улан-Удын командынхид хоёрдохи эрьелтын наадалганда тэрэл командада хоёрдохёо шүүгдээ гээшэ.

Тиигээд Улан-Удын футболистнар Красноярскын «Локомотив» командатай уулзахын тулада Эрхүүһээ Красноярск город мордобо.

Г. Рютин.

Уһанай эрьедэ газардаһан кит загаһад

Һаяшаг Флоридада (США) далайн эрьедэ уһанда орогшодые аюулһаа абарха команда яаралаар дуудагдаһан байна. Энэ хадаа уһанда хайрдашаһан судные татажа гаргаха гү, али ямар нэгэн ондоо ушарал болоогүй. Харин уһанай эрье шадарай гүйхэн уһан соо хайрдашаһан кит-гриндэ загаһад хэбтэһэн байгаа. Тэдэ хамта табин долоон загаһан байба.

Уһанай аюулһаа абарагшад түргэн хэмжээ абажа эхилбэ. Халуун элһэтэй уһан дээрэ гарашоод амяа саглахаа байһан кит загаһад дээрэ тэдэнэр нойтон бүд табиба. Гээшье һаа, тэдэниие гэдэргэнь уһанда оруулха гээшэ амар хэрэг бэшэ байгаа. Нэгэ гриндые зургаа-найман хүн арай гэжэ үргэбэ. Тиихэдэ юумэ үргэдэг кран уһанай эрьедэ асарха хэрэг гараһан байха юм. Тэндэ ошоһон хүнүүд хэды яаража хүдэлбэшье, арайхан долоон кит загаһанай ами абаржа шадаа. Бэшэниинь үхэшоо. Кит загаһанай ямар шалтагаанһаа уһанай эрьедэ гаража хайрдаһаниинь мэдэгдээгүй юм.

(«Вокруг Света» гэжэ журналһаа).

ТОБШО ҺОНИНУУД

Зэдын аймагай Үшөөтэйн долоон жэлэй һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой элдэб хүдэлмэринүүдтэ ябажа, али болохо туһаламжа хүргэнэ. Жэшээнь, ахалагша классуудай һурагшад үбһэ хуряалгада ябалсана. Гараар үбһэ сабшалга дээрэ ябаһан һурагшад Хайнчиков, Доржиев, Ванчиков болон бусад үдэр бүриингөө нормо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиихэдэ эхин классуудайнь һурагшад багшанартайгаа хамта кукурузын үбһэ түүнэд.

С. Табдаев.

***

Закаменай аймгүйсэдкомой культурын таһаг энэ жэлдэ ажалшадта кино харуулха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Киномеханигууд П. Доржиев, О. Тубшинова, Н. Жаркова гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлжэ, ажалшадта кино харуулха графигаа хододоо дүүргэнэ.

Б. Доржиев.

***

Кабанскын аймагай «Забайкалец» колхозой тараан ажалай бригадын бригадир нүхэр Бурковой хүтэлбэрилдэг звеногойхид уласхоорондын байдал тухай һонирхолтой лекци үдэрэйнгөө эдеэлэлгын забһарта шагнаба. Тэрээндэ 40 гаран хүн хабаадалсаа. Лекци уншаһан КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Попков Дүтын болон Дунда Зүүн зүгэй оронуудта болоһон ушарал тухай асуудалнуудта тодорхой харюунуудые үгэбэ.

М. Николаев.

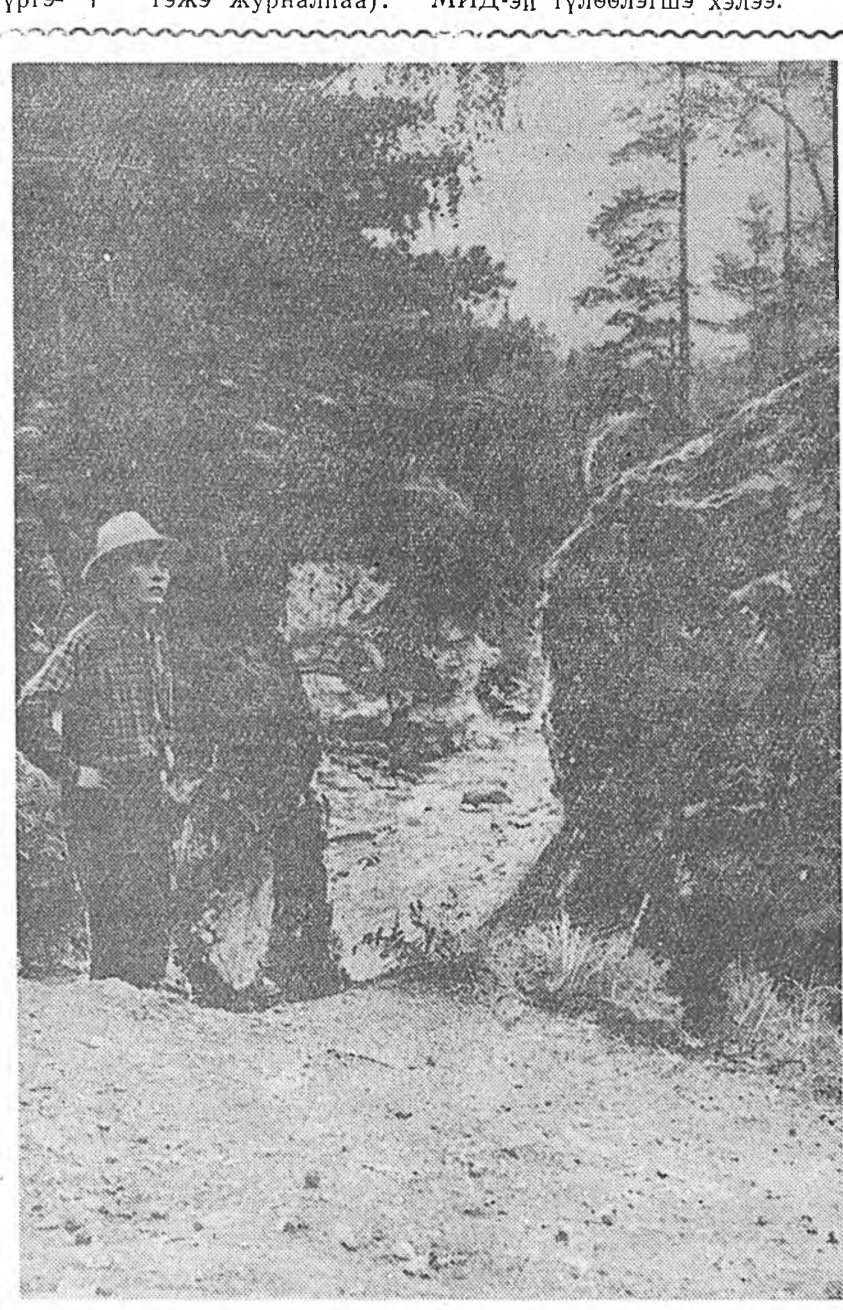

САЯАНАЙ ШЭЛЭДЭ. Д. Нимаевай фотоэтюд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Аюулгүйн Соведтэ Советскэ Союзай дурадхаһан резолюциин проект

НЬЮ-ЙОРК, августын 6 (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй августын 7-до болохо засседанида хаража үзэхын тулада ООН-эй дэргэдэ байдаг Советскэ Союзай делегаци резолюциин иимэ проект августын 6-да дурадхаба:

«Ливанда Америкын сэрэгэй, Иорданида Великобританиин сэрэгэй ороһон дээрэһээ Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ тохёолдоһон байдалые хаража үзөөд, США, Великобритани хоёрой энэ ябуулгань бүхы дэлхэйн энхэ амгалан байдалда аюултай байһыень хараадаа абан, мүн эб найрамдал, аюулгүй байдал сахиха гэһэн гол үүргэеэ Аюулгүйн Соведэй дүүргэжэ шадахагүй байһыень тэмдэглэн, Аюлгүйн Совет иигэжэ тогтооно:

Ливанһаа США-гэй сэрэг, Иорданиһаа Великобританиин сэрэг дары сагтаа гаргаха тухай асуудал хаража үзэхын тулада Генеральна Ассамблейн онсо тусхай сесси зарлаха».

Болгариии арадай арми сэрэгэйнгээ һургуули хэжэ дүүргэбэ

СОФИЯ, августын 7. (ТАСС). Түсэбэй ёһоор, июлиин 18-һаа һургуули хэжэ эхилһэн Болгариин арадай арми тэрэнээ дүүргэбэ гээд Болгариин телеграфна агентство мэдээсэнэ. Энэ һургуулида советскэ авиационно дивизинүүд хабаадалсаа.

ОАР-эй вице-президент Амер Саудовска Аравиг ошобо

КАИР, августын 7. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын вице-президент Маршал Абдель Хаким Амер гэгшэ августын 6-да Саудовска Аравида ерээ гээд МЕН агентство мэдээсэнэ.

Тэрэ үдэртөө маршал Амер король Саудтай уулзаа.

Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ

ЛОНДОН, августын 6. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо яаралтай сесси зарлаха тухай Н. С. Хрущевой дурадхалые Англиин правительство зүбшөөхэ байна гэжэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо яаралтай сесси зарлаха тухай дурадхалые Англиин правительствын хүлеэн абаһан ушар Н. С. Хрущевой августын 5- най бэшэг соо дурсагдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхые зүбшөөһэн ябадал болохогүй юм гэжэ ойлгохоор МИД-эй түлөөлэгшэ хэлээ.

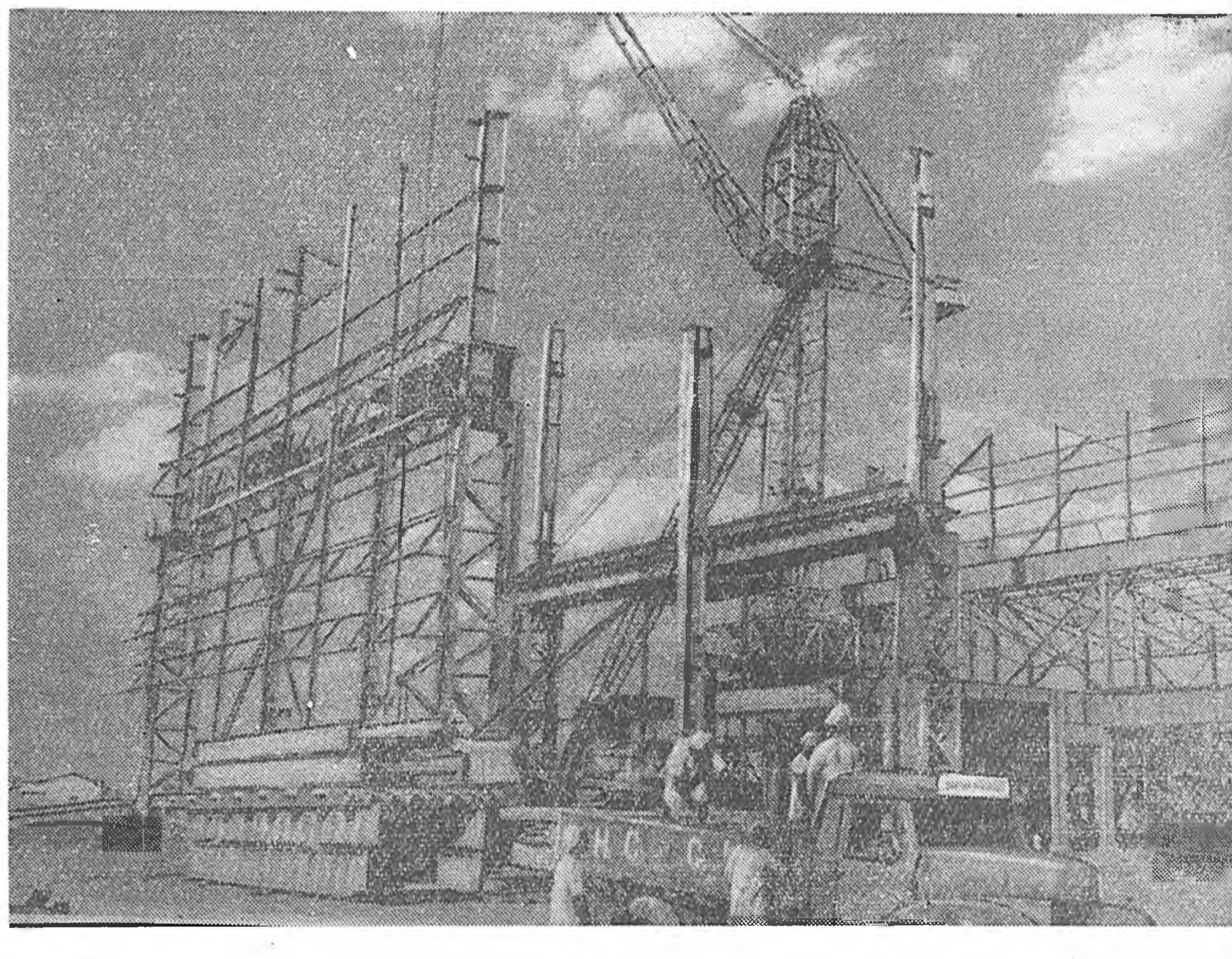

Инди. Советскэ Союзай туһаламжаар Бхиланда металлургическа ехэ завод баригдаха болоһон байна.
Зураг дээрэ: мартеновскэ цех баригдажа байна.

ТАСС-эй фотохро[ника]

Дүтын, Дунда Зүүн зүгһөө гадаадын сэрэгүүд гаргагдаха ёһотой

Джавахарлал Неру пресс-конференци хэбэ

ДЕЛИ, августын 7. **(ТАСС-эй корр. Е. Егоров.)** Индиин премьер-министр Джавахарлал Неру августын 7-до Делидэ пресс-конференци хэжэ, мүнөө үеын уласхоорондын байдалай хэдэн асуудалнуудта тогтожо хэлээ.

Мүнөө үедэ ООН-эй Генеральна Ассамблейн болохоёо байгаа онсо сессидэ хабаадалсаха түсэбгүйб гэжэ Неру мэдүүлбэ. Гэбэшье, Индиин түлөөлэгшэ энэ сессидэ заатагүй хабаадалсаха гэжэ тэрэ хэлээ.

ООН-эй Генеральна Ассамблей Дүтын, Дунда Зүүн зүгһөө гадаадын сэрэгые гаргуулха ёһотой, мүн хойшодоо Ирак, Ливан, Иордани гурбанай дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохо ябадалые болюулха ёһотой гэжэ Неру онсолон тэмдэглээ. Һүүлэй 2—3 неделиин туршада дэлхэйн дайн арайл болошон алдаа. Мүнөө энэ ехэ аюул зайсуулагдаба гэжэ Неру тэмдэглээ. Гэбэшье иимэ аюулта байдал дахин дабтагдахадаа болохо, тиимэһээ орон бүхэн саг үргэлжэ хёрхо һэргэг байха ёһотой гэжэ Неру хэлэбэ.

Гадаадын сэрэгэй Дүтын, Дунда Зүүн зүгһөө гаргагдахада, ондоо ямаршье сэрэг, тэрэ тоодо ООН-эйшье сэрэг эдэ оронуудта оруулагдаха ёһогүй. Юундэб гэхэдэ, ямаршье сэрэгэй оробол, эндэхи арадууд ехээр дураа гутаха байна гэжэ Неру хэлэбэ.

Неру мүн ондоо хэдэн асуудалнуудта тогтоо.

Ирагай Республикын премьер-министр Касемэй мэдүүлгэ

БАГДАД, августын 7. (ТАСС). Ирагай Республикын премьер-министр Касем газетын түлөөлэгшэдтэй уулзажа, Багдадска бүлэглэл тушаа мэдүүлгэ хээ.

Ирагай правительство Багдадска бүлэглэлдэ Ирагай ямараар хандаха тухай асуудал хаража үзэжэ байна гэжэ энэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Ирак бэеэ даанхай орон, мүн ООН-эй гэшүүн байна. Тиимэһээ Багдадска бүлэглэлдэ хабаададаг оронуудһаа гадна, мүн ООН-эй гэшүүн—бүхы оронууд Ирагай бэеэ даанхай байдалые хамгаалха ёһотой гэжэ Касем мэдүүлээ.

Ирагай Республика эб найрамдалай, демократиин гол ёһонуудые баримталан бэелүүлхэ хүсэлэнтэй гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Касем онсолон тэмдэглээ.

Ирагай арад зон эхэ орондоо үнэн сэхэ байһанаа харуулна

БАГДАД, августын 7. **(ТАСС-эй корр. А. Ступак.).** Шэнэ тогтоһон республикадаа үнэн сэхэ байһанаа, республикынгаа правительствые бүрин дэмжэжэ байһанаа, империалистнуудай хорото ябуулгаһаа Эхэ ороноо хамгаалхаар хэзээшье бэлэн байһанаа Ирагай арад зон үдэр бүри харуулна.

Үдэр бүхэндэ ороной элдэб олон нютагуудһаа делегацинууд Багдад ерэжэ, республикаяа үгэ дуугүйгөөр дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлнэ. Августын 7-до Ирагай зүүн нютагуудай—Бакуб, Амар, Хай городуудай түлөөлэгшэд олон автомашинануудта һуужа, Багдад ерээ. Ниислэлэй зон тэдэниие халуунаар амаршалаа. Автомашинанууд дээрэ Ирагай Республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэдые амаршалһан уряа лозунгнууд, араб арадуудтай ахадүүгэй холбоотой байха, колониализмда эсэргүүсэн тэмсэхэ гэһэн уряанууд намилзана. «Бидэнэр республикаяа шуһанайнгаа һүүлшын дуһал хүрэтэр хамгаалхабди!», «Ливан Иордани хоёрһоо империалистнуудай сэрэг дары гаража ошог гэһэн эрилтэ табинабди!», «Эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа манай сэрэгшэд мандаха болтогой!», «Эб найрамдал мандаг!» гэһэн үгэнүүд уряа лозунгнуудта бэшээтэй.

Энэ делегаци правительствын байшанда ошожо, тэндэ ехэ митинг болоо.

Августын 6-да Махмудия, Саадия болон ороной бусад нютагуудай түлөөлэгшэдэй урда үгэ хэлэхэ зуураа, премьер-министр Абдель Керим Касем иигэжэ мэдүүлбэ: «Республикынгаа бэеэ хамгаалха шадалые бэхижүүлэгты, һэргэг хёрхо байгты, зэргэнүүдээ улам нэгэдүүлэгты. Таанад эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан хүнүүд гээшэт. Таанадай хүсэнтэй тэнсэнгүй, империалистнуудай бүхы хорото ябуулгань буруу һүрөө. Эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай түлөө таанад шуһаяа адхаат. Тиимэһээ бүгэдэ айхабтар нягта нэгэдэлтэй байха ёһотойт» гэжэ Керим Касем хэлэбэ.

Ливанай дотоодын байдал

БЕЙРУТ, августын 7. (ТАСС). Ливанай дотоодын политическэ байдал урдынхидаал адли орёо муу байһаар. Ливанһаа Америкын сэрэгые гаргаха гэһэн эрилтэ шэнэ правительство табихадаа болохо гэжэ айгаад, Сами Сольхын правительствые ондоо правительстваар һэлгүүлхэ Шамун дурагүй гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ. Ливанһаа өөрынгөө сэрэгые гаргаха гэжэ бодохогүйһөө байтагай, эндэ шэнэ шэнэ сэрэг, сэрэгэй техникэ асаржал байһан америкынхид мүн Сольхын правительствые һэлгүүлхэ дурагүй. Байшангуудые 6 һарын туршада эзэлээд байха гэһэн хэлсээ Америкын командовани хэжэ эхилээ гээд хэблэл тэмдэглэнэ.

Хуушан президент Шамун болон шэнэ һунгагдаһан президент Шехаб, мүн парламентын түрүүлэгшэ Оссейран гэгшэд августын 6-да президентын ордон соо сугларжа, правительство һэлгүүлхэ тухай хөөрэлдөө. Сольхын правительство урдынхидаал засагаа барижа байха ёһотой, тиигээд парламентын онсо сессиие зарлаха шухала шалтагаан үгы гэжэ Шамун тоолоно. Сольхын правительствые үлөөхэ гү, али һэлгүүлхэ тухай асуудал хэлсэхын тулада парламент зарлаха гэжэ схээр зүдхөө һаатнай, парламентые тараажархихабди гээд Шамун Оссейраниие занаа.

Америкын сэрэг Ливан[да] буужал байна

БЕЙРУТ, августын 7. (Т[АСС]). Үнгэрһэн сүүдхын туршада [...]кын сэрэгэй командовани ү[...] хиһаа ехэ сэрэг, сэрэгэй т[...] буу зэбсэг Ливанда буулгаб[а...]густын 6-най үдэшэлэн Л[...] уһанда 23 сэрэгэй корабль, тоодо 15 транспортна корабл[ь ...]гаа. Үнгэрэгшэ һүни эдэ ко[...]нууд Бейрудэй портдо орож[...] дэнһээ ашаан буулгагдаа.

Харгы зам, аэродромуудые [...]ха инженерно-саперно часть [...]тын 6-да Бейрудтэ буулгагда[а].

Августын 6-да Ливанай у[...] ябаһан Америкын авиано[...] ниидэһэн реактивна самолет [...] руу унаа гэжэ «Телеграф» [...] мэдээсэнэ. Самолет уһа руу [...]жэ, жолоодогшодынь үхөө.

Англиин сэрэг Иорда[нида] ерэжэл байна

ЛОНДОН, августын 7. (Т[АСС]). Англиин сэрэгэй шэнэ подра[зделе]нинүүд Иорданида ерэжэ [...] гээд Рейтер агентство мэд[ээсэнэ]. Акаба гэжэ портдо «Булвер[к» гэ]жэ хүнгэн авионосецһоо Ш[отлан]диин хада нютагайхидай К[амерон]ско полкын түрүүшын ба[тальон] буулгагдаа. Энэ батальон [...] Амман хоёрой хоорондо ха[...] холбоо бэелүүлжэ байха зо[...]той». Шотландиин хада нюта[гайхи]дай Камеронско полк эндэ [...]һээ урда Кенидэ байһан юм.

Америкын самоледууд Н[...]һоо (Кипр) ниидээд, Изр[аилай] газар дээгүүр гаража, И[...] тээшэ ошоно гэжэ Рейтер а[гентст]вын корреспондент мэдээсэ[нэ].

Һаяар Иордани руу Англ[иин ...] мянган сэрэгшэд эльгээгдэх[э ...] Франс Пресс агентство мэд[ээсэнэ].

Англиин правительствы[н] гэшүүдэй зүблөө[н]

ЛОНДОН, августын 6. (Т[АСС]). Мүнөөдэр премьер-министр [Мак]милланай кабинет соо засед[ани бо]лоо. Правительствын хэдэн [...] тэрэ тоодо гадаадын хэ[рэгүүдэй] министр Ллойд, обороны[н ...] Сэндис заседани дээрэ б[...] Ассошиэйшн Пресс агентст[вын] дээсэһэнэй ёһоор, СССР-э[й Ми]нистрнүүдэй Соведэй Түр[үүлэгшэ] Н. С. Хрущевой бэшэг, энэ[...]тэ Англиин правительствы[н] харюу заседани дээрэ зүбш[өөгдэн] сэгдэһэн байна.

Америкын самоледуу[д] эбдэржэ унаһан ту[хай]

НЬЮ ЙОРК, авгус[тын ...] (ТАСС). 1958 оной июниин [...] урагша табан жэлэй турша[да Аме]рикын сэрэгэй самоледууд [...]га дахин аварида орожо, [...] унаа гээд «Юнайтед Стейт[с ньюс] Энд Уорлд Рипорт» журнал [мэдээ]сэнэ. 6010 хүн үхөө".

1958 ондо самолёдуудай [...] унахада, 600 гаран летчигу[уд ...]наһаяа алдаа. Энэнь Корей[дэ боло]һон 3 жэлэй дайнай үедэ а[...] летчигуудай тоотой адли [...]

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД[ЕЕВ]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46.32, зам. редактора—32.74, отв секретаря—27.37, отделов: партийной жизни и экономики—47.59, пропаганды и местной информации—35.1[...] культуры и быта — 34.05, писем трудящихся и переводов—24.74, корректорская—32.67, бухгалтерия—37.32 Для междугородных переговоров—16.

Н 00812. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 31[...]